

PROVEDBENI PROGRAM
OPĆINE PROLOŽAC
ZA RAZDOBLJE 2025. – 2029.

Općina Proložac, rujan 2025.

Sadržaj

Popis grafikona i tablica....4
1. Uvod....5
1.1. Pravna osnova....6
1.2. Djelokrug rada....7
1.3. Vizija razvoja i misija Općine Proložac u razdoblju 2025. – 2029....8
2. Analitička podloga....9
2.1. Položaj i smještaj....9
2.2. Društvo....10
2.2.1. Demografija....10
2.2.2. Odgoj i obrazovanje....13
2.2.3. Zdravstvo i socijalna skrb....14
2.2.4. Kultura, sport i rekreacija....15
2.2.5. Civilno društvo....17
2.3. Gospodarstvo....18
2.3.1. Tržište rada....19
2.3.2. Poduzetništvo....21
2.3.3. Poljoprivreda....23
2.3.4. Turizam....24
2.3.5. Zaštita okoliša, energetika i gospodarenje otpadom....25
2.4. Analiza proračuna Općine Proložac....27
2.5. SWOT analiza....29
2.6. Razvojne potrebe i potencijali....36
3. Strateški okvir....38
3.1. Prioriteti djelovanja....39
3.2. Mjere, aktivnosti i pokazatelji....40
4. Financijski okvir za provedbu mjera, aktivnosti i projekata....45
5. Okvir za praćenje i izvještavanje....48

Popis grafikona i tablica

Grafikon 1. Kretanje broja stanovnika Općine Proložac prema službenim podacima 10
Grafikon 2. Usporedba broja stanovnika prema starosnim skupinama u Općini Proložac 11
Grafikon 3. Omjer rođenih i umrlih stanovnika u Općini Proložac u razdoblju 2020. - 2023. godine .12
Grafikon 4. Kretanje stanovništva prema kriteriju migracija u razdoblju 2020. - 2023. godina 13
Grafikon 5. Broj udruga prema području djelovanja iz Registra udruga RH.....17
Grafikon 6. Broj nezaposlenih osoba s područja Prološca prema spolu u razdoblju 2021. - 2025. godine 19
Grafikon 7. Broj nezaposlenih osoba u radno sposobnom kontingentu stanovništva prema dobi, 2025. godina 20
Grafikon 8. Broj osiguranika HZMO-a u razdoblju 2021. - 2025. godine.....20
Grafikon 9. Broj poduzeća u Općini Proložac prema NKD klasifikaciji pretežite djelatnosti.....21
Grafikon 10. Dinamika otvaranja/zatvaranja poslovnih subjekata na području Općine Proložac.....22
Grafikon 11. Broj poduzetnika po godinama, razdoblje 2020. - 2024. godine 22
Grafikon 12. Kretanje broja poljoprivrednih gospodarstava u razdoblju 2021. - 2024. godine.....23
Grafikon 13. Izvršenje proračuna Općine Proložac u razdoblju od 2021. do 2024. godine.....27

Tablica 1. Pokazatelji starosti područja Općine Proložac u usporedbi s državnom razinom 10
Tablica 2. Broj djece obuhvaćene odgojno-obrazovnim programima koji se provode na području Općine Proložac.....14
Tablica 3. Proračunska izdvajanja za stavku Socijalne zaštite u 2025. godini 15
Tablica 4. Popis kulturnih dobara upisanih u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture i medija 16
Tablica 5. Vrijednost osnovnih i standardiziranih pokazatelja indeksa razvijenosti Općine Proložac18
Tablica 6. Turistička statistika Općine Proložac u razdoblju 2021. - 2023. godine.....24

1. Uvod

Provedbeni program Općine Proložac za razdoblje 2025. – 2029. temeljni je planski dokument koji definira ključne razvojne ciljeve, prioritete i mjere za unaprjeđenje kvalitete života svih stanovnika Općine u nadolazećem četverogodišnjem razdoblju. Program se izrađuje sukladno zakonskim obvezama jedinica lokalne samouprave, s ciljem operativne provedbe strateških razvojnih planova, posebice onih definiranih važećim Planom razvoja Splitsko-dalmatinske županije 2022. - 2027.

U razdoblju pred nama, Općina Proložac suočava se s nizom izazova, ali i značajnim razvojnim prilikama, posebno u kontekstu korištenja sredstava iz fondova Europske unije, zelene i digitalne tranzicije, demografskih trendova i jačanja lokalne samoodrživosti. Program je strukturiran tako da odgovori na prepoznate potrebe lokalne zajednice, uzimajući u obzir resurse, potencijale i stratešku viziju razvoja Općine.

Kroz jasno definirane programske ciljeve i mjere, Provedbeni program stavlja naglasak na jačanje lokalne infrastrukture, gospodarsku revitalizaciju, razvoj komunalnih i društvenih djelatnosti, poticanje poduzetništva, unaprjeđenje socijalne skrbi, zaštitu okoliša te aktivno uključivanje građana u procese odlučivanja. Dokument je izrađen na temelju analize postojećeg stanja, provedene SWOT analize te u skladu s raspoloživim financijskim i institucionalnim kapacitetima Općine.

Cilj ovog dokumenta nije samo plansko usmjeravanje aktivnosti općinske uprave, već i transparentno informiranje građana, poduzetnika, udruga i ostalih dionika o smjeru razvoja zajednice u sljedeće četiri godine. U tom smislu, Provedbeni program predstavlja temeljni alat za usklađeno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem, uz naglasak na održivost, uključivost i učinkovitost.

1.1. Pravna osnova

Provedbeni program Općine Proložac za razdoblje 2025. – 2029. izrađen je temeljem važećeg zakonodavnog i strateškog okvira Republike Hrvatske koji uređuje sustav strateškog planiranja, upravljanja razvojem te fiskalno odgovorno planiranje investicija na lokalnoj i regionalnoj razini.

Temeljni zakonodavni okvir predstavlja Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 123/17, 151/22), koji definira sustav strateških dokumenata na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i načela koordinacije i praćenja njihove provedbe. U skladu s ovim Zakonom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezne su donositi provedbene programe kao kratkoročne akte strateškog planiranja koji detaljno razrađuju razvojne prioritete utvrđene u višim razvojnim dokumentima.

Dodatno, izrada i sadržaj ovoga dokumenta utemeljeni su na Uredbi o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne novine, br. 37/23), kojom se definiraju metodološki standardi za izradu, usklađivanje i provedbu strateških dokumenata, uključujući i provedbene programe jedinica lokalne samouprave.

S aspekta proračunskog planiranja, relevantan je i Zakon o proračunu (Narodne novine, br. 144/21), koji u članku 47., stavku 3. propisuje obvezu ocjenjivanja i odobravanja investicijskih projekata. Sukladno navedenom članku, donesena je Uredba o načinu ocjene i postupku odobravanja investicijskih projekata (Narodne novine, br. 158/23), kojom se uređuju pravila za sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te njihove proračunske korisnike u vezi s planiranjem i provedbom investicijskih projekata.

Prema odredbama predmetne Uredbe, investicijski projekti razvrstavaju se u četiri kategorije, ovisno o ukupnoj vrijednosti troškova:

- Mikro investicijski projekti: 60.000 – 1.000.000 eura;
- Mali investicijski projekti: 1.000.000 – 5.000.000 eura;
- Srednji investicijski projekti: 5.000.000 – 20.000.000 eura;
- Veliki investicijski projekti: iznad 20.000.000 eura.

Za svaku od navedenih kategorija propisana je obvezna priprema odgovarajuće pre-investicijske dokumentacije:

- Za mikro projekte: izrada projektnog koncepta;
- Za male projekte: izrada profila projekta;
- Za srednje projekte: izrada profila projekta i studije predizvedivosti;
- Za velike projekte: izrada profila projekta, studije predizvedivosti i studije izvedivosti.

Provedbeni program Općine Proložac uvažava sve navedene zakonske i podzakonske propise te predstavlja usklađeni dokument koji služi kao alat za usmjeravanje lokalnih razvojnih politika, učinkovito upravljanje proračunskim sredstvima i planiranje prioritetnih ulaganja u razdoblju od 2025. do 2029. godine.

1.2. Djelokrug rada

Rad, područje i ovlasti Općine Proložac određene su Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20), Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13,110/15) te Statutom Općine Proložac.

Općina Proložac u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a koji nisu ustavno ili zakonski dodijeljeni drugim državnim tijelima, a ti poslovi uključuju: uređenje naselja, komunalno gospodarstvo, socijalnu skrb, brigu o djeci, odgoj i osnovno obrazovanje, civilnu i primarnu zdravstvenu zaštitu, promet i sl.

Tijela Općine Proložac su Općinsko vijeće i Općinski načelnik. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo koje donosi akte i odluke u okviru prava i dužnosti Općine, a posebice donosi proračun, statut Općine, Poslovnik o radu, osniva javne ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe, odlučuje o raspisivanju referenduma lokalnog značaja te ostale ustanovljene poslove i zadaće. Općinsko vijeće čini 13 vijećnika koji se biraju na četverogodišnji mandat putem lokalnih izbora.

Općinski načelnik nositelj je izvršne vlasti u Općini te se izabire na mandat od 4 godine putem lokalnih izbora. Odgovorna je osoba za ustavnosti i zakonitost obavljanja poslova koji su u njegovom djelokrugu te za ustavnost i zakonitost akata upravnih tijela Općine. Prema Statutu, u njegovom djelokrugu rada se, između ostaloga, nalaze poslovi upravljanja imovinom Općine, pripreme prijedloga općih akata, upravljanja prihodima i rashodima Općine, nadziranja rada upravnih odjela i službi, imenovanja i razrješenja te podnošenja polugodišnjeg izvješća o radu.

Za obavljanje upravnih poslova iz djelokruga Općine uspostavljen je Jedinstveni upravni odjel (JUO) Općine kojemu je na čelu imenovani pročelnik.

1.3. Vizija razvoja i misija Općine Proložac u razdoblju 2025. – 2029.

Vizija:

Općina Proložac – uređena, održiva i uključiva zajednica koja potiče kvalitetan život svih svojih stanovnika, temeljen na ravnomjernom razvoju, valorizaciji prirodnih i kulturnih resursa, jačanju lokalnog gospodarstva te dostupnosti obrazovnih, socijalnih i infrastrukturnih usluga.

Vizija Općine Proložac usmjerena je prema stvaranju prepoznatljive i konkurentne sredine u kojoj svi stanovnici, neovisno o dobi, mjestu stanovanja ili imovinskom statusu, imaju jednake mogućnosti za obrazovanje, zapošljavanje i sudjelovanje u društvenom životu. Razvoj se temelji na načelima održivosti, uključivosti, otpornosti i lokalne prepoznatljivosti, uz punu usklađenost s ciljevima razvoja Splitsko-dalmatinske županije i nacionalnim strateškim dokumentima.

Misija Općine Proložac je stvarati uvjete za ravnomjeran i održiv razvoj kroz učinkovito, odgovorno i transparentno upravljanje lokalnim resursima, unaprjeđenje komunalne, društvene i gospodarske infrastrukture, poticanje poduzetništva i poljoprivrede, te osiguravanje jednakih mogućnosti za sve građane – s ciljem povećanja kvalitete života, očuvanja okoliša i jačanja socijalne uključenosti.

Općina Proložac djeluje kao servis građana, osluškujući potrebe lokalne zajednice i povezujući sve dionike – stanovnike, civilno društvo, gospodarstvo i javni sektor – kako bi zajednički pridonijeli stvaranju uključive i prosperitetne zajednice, u kojoj se poštuju načela lokalnog identiteta, jednakosti i održivosti.

2. Analitička podloga

2.1. Položaj i smještaj

Općina Proložac smještena je u unutrašnjosti Splitsko-dalmatinske županije, na prostoru Imotske krajine uz granicu sa susjednom Bosnom i Hercegovinom. Proložac graniči s gradom Imotskim na istoku, s općinom Podbablje na jugu, općinom Lokvičići na zapadu te općinom Lovreć na sjeveru. Ukupna površina Općine iznosi 85,60 km^2, a upravno se dijeli na 5 naselja: Donji Proložac, Gornji Proložac, Šumet, Postranje i Ričice.

Geografski i klimatološki Proložac ima specifičan profil, budući da se na malom prostoru miješaju submediteranska klima s blagim zimama i vrućim ljetima te kontinentalna/planinska klima s dužim i oštrijim zimama i blažim ljetima. Prosječna mjesečna količina padalina u 2024. godini je iznosila 91,43 mm, dok je srednja godišnja temperatura 13,6°C. Dominantni vjetrovi na godišnjoj razini su bura i jugo.

Proložac je relativno dobro prometno povezan putem državne ceste DC60 koja se nalazi uz južni dio općine te putem 7 županijskih cesta koje prolaze prostorom općine. Prometna povezanost je dodatno pojačana 2013. godine kada je otvoren tunel Sveti Ilija kroz planinu Biokovo čime je omogućeno jednostavno povezivanje na autocestu A1 u općini Zagvozda. Na prostoru općine nema željezničkog prijevoza, a najbliža zračna luka se nalazi u Splitu, udaljena oko 95 kilometara od središta Prološca.

2.2. Društvo

2.2.1. Demografija

Prema posljednjem provedenom popisu stanovništva iz 2021. godine, u Općini Proložac je zabilježeno ukupno 3.112 stanovnika, od kojih su 1.542 osobe muškog, a 1.570 osoba ženskog spola. U odnosu na popis 2011. godine, kada je evidentirano 3.802 osoba, zabilježen je pad od 690 stanovnika, odnosno od 18,15 %.

Grafikon 1. Kretanje broja stanovnika Općine Proložac prema službenim podacima

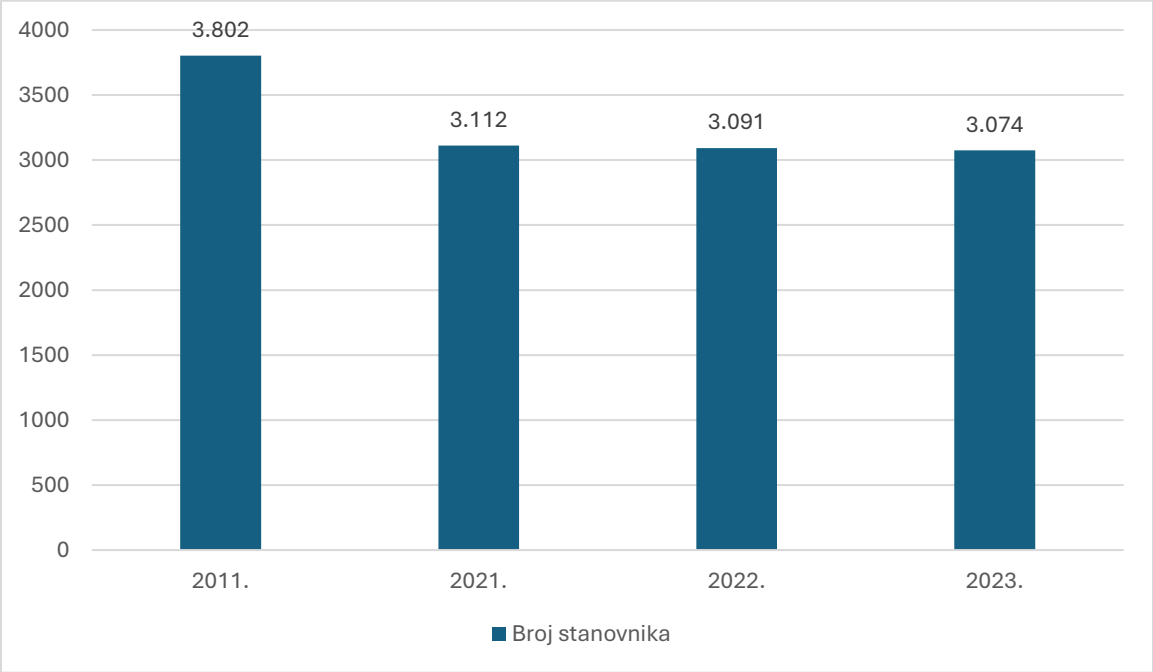

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

Prema procjenama kretanja broja stanovnika za 2022. i 2023. godinu, trend pada broja stanovnika je nastavljen, pa je procjena Državnog zavoda za statistiku da u 2023. godini na području Prološca živi 3.074 osoba, što je pad u odnosu na podatke iz 2021. godine za 1,22 %. Općina se tako uklapa u generalni depopulacijski trend prisutan na razini Republike Hrvatske. Pozitivan pokazatelj demografskog stanja su podaci o prosjecima iz starosnog kontingenta stanovništva, prema kojima su pokazatelji bolji od državnog prosjeka.

Tablica 1. Pokazatelji starosti područja Općine Proložac u usporedbi s državnom razinom

Prosječni pokazatelji starosti stanovništva u Općini Proložac i Republici Hrvatskoj		
	Općina Proložac	Republika Hrvatska
Prosječna starost	42,0	44,3
Indeks starenja	117,6	156,2
Koeficijent starosti	27,0	29,9

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

Na području Prološca najviše je stanovnika u dobnoj skupini radno sposobnog stanovništva 15 - 64 godina, kojih je prema popisu stanovništva 2.003, odnosno 64,36 % ukupnog stanovništva, osoba starijih od 65 godina je 609, odnosno 19,57 %, dok je osoba mlađih od 15 godina prema popisu stanovništva 500 odnosno 16,07 %. Usporedbom popisa stanovništva iz 2011. i 2021. godine, vidljivo je kako je broj stanovnika pao u svim starosnim skupinama, a posebice značajan pad se dogodio u skupini mlađih od 15 godina, kojih je 2021. godine manje za čak 36,79 %.

Grafikon 2. Usporedba broja stanovnika prema starosnim skupinama u Općini Proložac

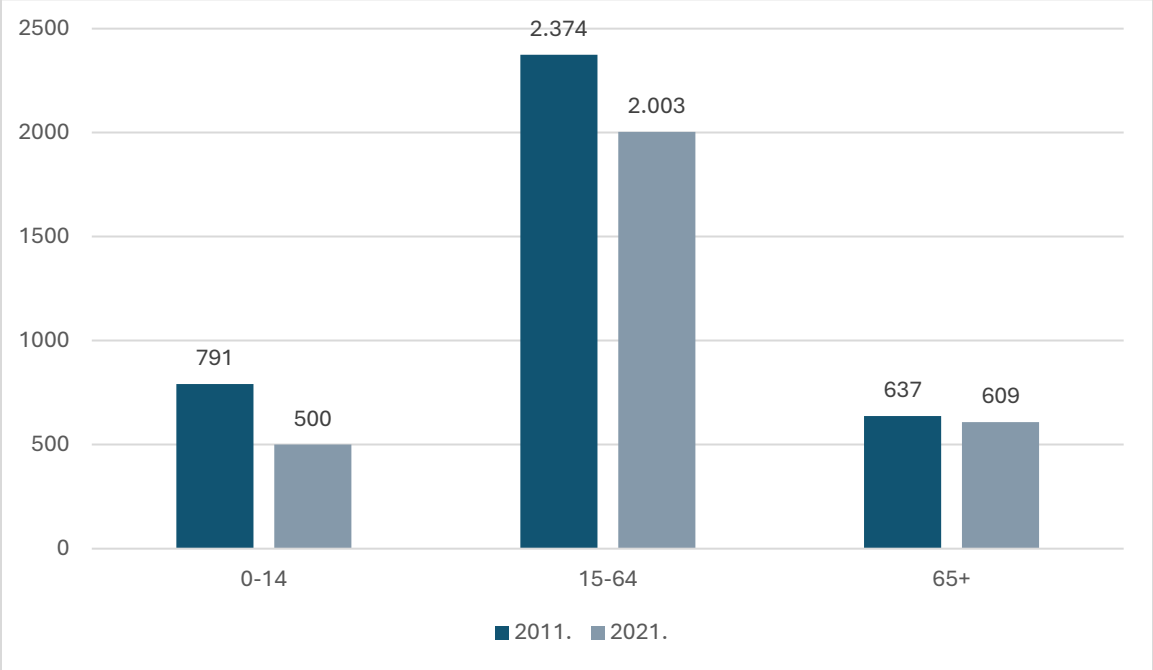

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

Prema podacima vezanima uz prirodno kretanje stanovništva od 2020. do 2023. godine, vidljiv je negativan prirodni prirast, odnosno veći broj umrlih stanovnika u odnosu na novorođene. Ukupno je u četverogodišnjem razdoblju rođeno 127 djece, dok je u istome razdoblju preminula 171 osoba, što rezultira negativnim prirastom od -44. Zabrinjavajući je podatak iz 2023. godine, u kojoj je umrlo 38 osoba dok je rođeno svega njih 21 što je statistički najgora godina u četverogodišnjem razdoblju.

Grafikon 3. Omjer rođenih i umrlih stanovnika u Općini Proložac u razdoblju 2020. - 2023. godine

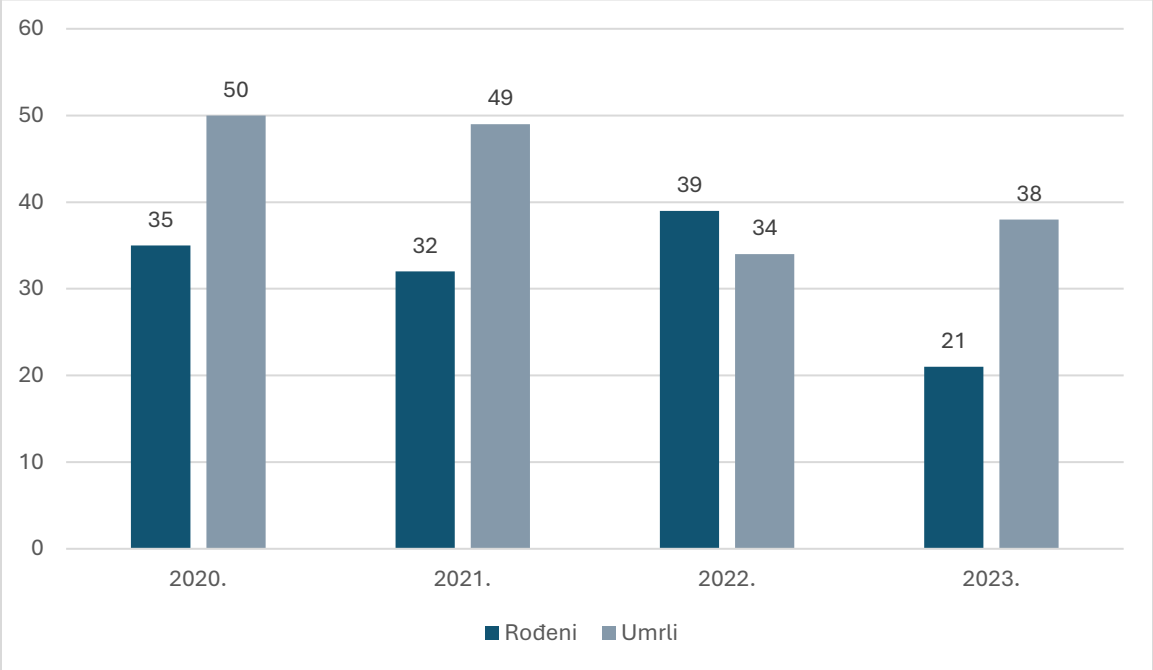

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

Promatrajući trend broja doseljenih i odseljenih stanovnika vidljivo je kako je u četverogodišnjem razdoblju doseljeno ukupno 245 stanovnika, dok se odselilo njih 292. Unatoč negativnom omjeru ukupnog migracijskog salda, tijekom 2023. došlo je do zaustavljanja trenda odseljavanja te tako u 2023. godini Općina bilježi neutralan migracijski saldo, s jednakim brojem stanovnika u obje kategorije.

Grafikon 4. Kretanje stanovništva prema kriteriju migracija u razdoblju 2020. - 2023. godina

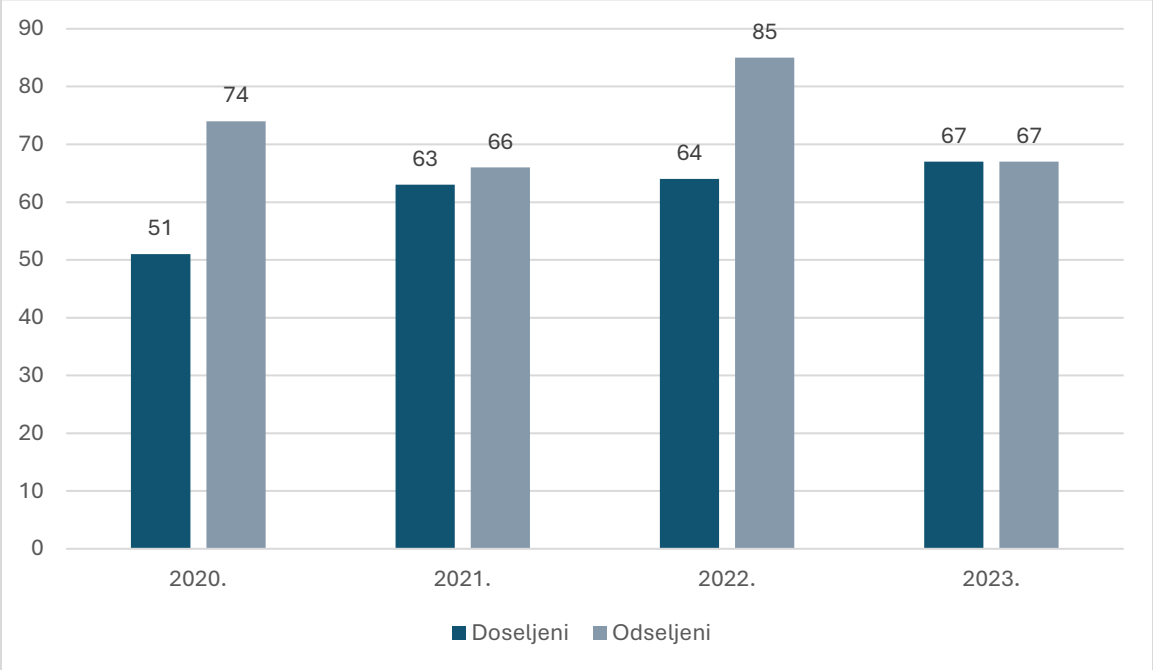

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

2.2.2. Odgoj i obrazovanje

Na području Prološca djeluje Dječji vrtić Proložac, kojega je u nastavnoj godini 2023./2024. pohađalo ukupno 49 djece. Predškolski odgoj je organiziran kroz 3 odgojne skupine (2 mješovite vrtićke i 1 jaslička skupina), a vrtić je podružnica Dječjeg vrtića Imotski. Prostor za obavljanje predškolskog odgoja uređen je u sklopu Osnovne škole Ivan Leko rekonstrukcijom dijela škole koji je bio izvan upotrebe. Broj djece upisane u vrtić je stabilan kroz vrijeme, s tendencijom rasta od nastavne godine 2021./2022., kada je upisano 42 djece. Planirana je izgradnja novog dječjeg vrtića, kapaciteta 6 odgojnih skupina na prostoru nekadašnje područne škole u Brlogu. Investicija je vrijedna oko 1.700.000,00 EUR te se djelomično sufinancira iz sredstava Nacionalnog plana za oporavak i otpornost (vrijednost sufinanciranja od 764.484,00 EUR) te sredstvima Splitsko-dalmatinske županije i Općine Proložac.

Osnovnoškolsko obrazovanje se odvija u sklopu rada Osnovne škole Ivan Leko, nazvane po poznatom prološkom pedagogu iz 20. stoljeća te putem Područne škole Meter – Donji Proložac. Prema podacima Ministarstva znanosti i obrazovanja, u nastavnoj godini 2022./2023. na području Općine je bilo ukupno 226 učenika, raspoređenih u 14 odjela u dvije škole, dok je procjena kako će u godini 2026./2027. osnovnoškolsko obrazovanje u Prološcu pohađati 187 učenika u 10 odjela, što predstavlja procijenjeni pad od 17,26 %.

Tablica 2. Broj djece obuhvaćene odgojno-obrazovnim programima koji se provode na području Općine Proložac

Broj djece obuhvaćene predškolskim i osnovnoškolskim obrazovnim programom				
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Predškolski odgoj	53	42	47	49
Osnovna škola	231	232	226	212

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

Na području Općine ne postoji objekt u kojem se provodi srednjoškolsko obrazovanje već mladi s područja Općine srednju školu pohađaju primarno u susjednom Imotskom, u srednjoškolskom centru Dr. Mate Ujević. Zbog loše prometne povezanosti (prije svega zbog nedostatka redovitih autobusnih linija između Prološca i Imotskog), pohađanje srednje škole je uvelike otežano.

Općina Proložac redovito ulaže u potrebe obrazovanja na svim razinama putem proračunskih izdvajanja te je za 2025. godinu proračunom predviđeno ulaganje od 1.311.500,00 EUR, od čega je 25.000,00 EUR namijenjeno visokom obrazovanju (stipendije), 70.000,00 EUR srednjoškolskom (odnosi se na subvenciju javnog prijevoza srednjoškolaca), dok se ostatak od preko 1.200.000,00 EUR odnosi na predškolsko i osnovnoškolsko obrazovanje, prije svega na kapitalni projekt izgradnje dječjeg vrtića uz redovne stipendije, sufinanciranje pohađanja vrtića i radne materijale za osnovnoškolce.

2.2.3. Zdravstvo i socijalna skrb

Mreža zdravstvene skrbi na području Prološca je relativno slabo razvijena te se oslanja na ostala veća županijska središta poput Imotskog i Splita. Prema podacima iz Mreže javne zdravstvene službe, na području Prološca djeluje 1 tim opće medicine, 1 tim dentalne medicine te 1 tim za zdravstvenu njegu u kući. Uz njih, na području Prološca je prisutna i 1 ljekarna u naselju Donji Proložac koja pruža stanovnicima usluge izdavanja lijekova. Izvan osnovnih usluga, većina zdravstvene njege primarne razine se pruža u Domu zdravlja Imotski, gdje su prisutne i usluge pedijatrije, ginekologije oftalmologije, medicinskog laboratorija te hitna pomoć. Sekundarna i tercijarna pomoć se pruža u županijskom središtu, Gradu Splitu te u sklopu dnevne bolnice Zagvozd. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, na području Prološca je na dan 1. lipnja 2025. godine bilo registrirano 3.250 osiguranika.

Socijalnu skrb na prostoru Općine pruža Centar za socijalnu skrb Imotski koji uz Proložac brine za korisnike s područja svih ostalih općina i gradova Imotske krajine (Imotski, Zmijavci, Runović, Podbablje, Lovreć, Lovičići, Cista i Zagvozd). Na prostoru Općine ne postoji institucija koja bi skrbila o populaciji treće životne dobi, no Općina redovito provodi program Zaželi kojim se pruža podrška osobama starijima od 65 godina i osobama s invaliditetom. Tijekom 2024. godine potpisan je četvrti ugovor u sklopu programa Zaželi, vrijedan 714.000,00 EUR kojim se financira zapošljavanje 14 osoba koje dijele higijenske pakete i pružaju podršku potrebitim osobama.

Proložac je član Crvenog križa Imotski, ustanove koja pruža potrebitu skrb starijim i nemoćnim osobama, osobama u teškom imovinskom stanju i osobama s invaliditetom te organizira niz

humanitarnih akcija kojima se nastoji poboljšati položaj svih ranjivih skupina u društvu na području Imotske krajine.

Proložac putem proračuna na godišnjoj razini osigurava sredstva za socijalnu zaštitu i skrb potrebitih pojedinaca i kućanstava, pa je tako tijekom 2025. godine za stavku socijalne zaštite planirano izdvajanje u visini od 252.000,00 EUR.

Tablica 3. Proračunska izdvajanja za stavku Socijalne zaštite u 2025. godini

Izdvajanja za stavku proračuna Socijalna zaštita za 2025. godinu	
Podstavke izdvajanja	**2025. godina**
Starost	202.000,00 EUR
Obitelj i djeca	40.000,00 EUR
Socijalna pomoć stanovništvu izvan socijalnog programa	10.000,00 EUR

Izvor: Proračun Općine Proložac za 2025. godinu, obrada autora

2.2.4. Kultura, sport i rekreacija

Općina Proložac obiluje kulturnim resursima i bogatstvima te se ističe u odnosu na druge općine na području Imotske krajine. Prema podacima iz Registra kulturnih dobara, na području Prološca se nalazi ukupno 13 kulturnih dobara, od kojih je 6 arheoloških nalazišta, a preostalih 7 su nepokretna pojedinačna dobra.

Tablica 4. Popis kulturnih dobara upisanih u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture i medija

Br.	Registarski broj	Naziv kulturnog dobra	Vrsta kulturnog dobra	Pravni status
1	Z-5927	Arheološko nalazište Češljarova glavica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
2	Z-5544	Arheološko nalazište Kokića glavica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
3	P-6184	Arheološko nalazište Mala Vrbina	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro
4	Z-3846	Arheološko nalazište Opačac s crkvom sv. Marije	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
5	Z-5911	Arheološko nalazište Strinićeva glavica	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
6	Z-5920	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
7	Z-4463	Crkva sv. Mihovila	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
8	Z-5340	Gospina crkva na Durmiševcu	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
9	Z-2801	Gradina	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
10	Z-4462	Most na Suvaji	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
11	Z-7039	Most Šumet nad kanalom Jaruge	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro
12	Z-3996	Ostaci samostana na otočiću Manastir	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro
13	Z-4461	Tvrđava Badnjevice	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro

Izvor: Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, obrada autora

Od velikog značenja za prostor Prološca su i tradicionalne kulturne manifestacije koje su često povezane s velikim katoličkim svetkovinama. Žive jaslice su dugogodišnja tradicija kojom se na svaki blagdan Božića izvodi amatersko-glumačka predstava koja uprizoruje važne događaje vezane uz slavlje Božića, a održava se u koritu rijeke Suvaje kod mosta u središtu Prološca. Važna manifestacija je i karneval, koji se oslanja na imotsku tradiciju poklada, a njezin središnji događaj je povorka od Prološca do Imotskoga te paljenje „Krnje", krivca za sve zlo u protekloj godini. Središnje manifestacije se odvijaju tijekom ljeta, kada se odvija Prološko kulturno ljeto u sklopu kojeg se održavaju koncerti, predstave te etno festivali, a sve kulminira s blagdanom Velike Gospe, kada se održava jedno od najvećih misnih slavlja na otvorenome u Republici Hrvatskoj koje privlači hodočasnike iz Hrvatske i Hercegovine.

Najvažnija kulturno-umjetnička udruga je HKUD Proložac koja organizira sve važnije kulturno-umjetničke događaje u Prološcu te je osnivač dramske udruge Proložac koja djeluje preko 20 godina, a koja je osvajač brojnih nagrada u području amaterskog kazališta. Pri uključivanju mladih u kulturni i sportski život Prološca od velikog je značaja Kulturna udruga mladih Proložac.

U Prološcu se nalazi sportska dvorana Proložac sa sjedećim kapacitetom od oko stotinjak mjesta te sa mogućnošću održavanja događaja u sportovima rukometa, nogometa, košarke i odbojke. U dvorani se održava i sportski malonogometni humanitarni turnir dr. Franje Tuđmana, koji se tradicionalno odvija u prosincu svake godine. Najveći sportski klub u Prološcu je NK Mladost Proložac koji se natječe u 1. županijskoj nogometnoj ligi Splitsko-dalmatinske županije. Uz njih, na području Prološca prema podacima iz Nacionalnog informacijskog sustava u sportu djeluju i Športsko ribolovno društvo Šaran Proložac te K.U.M. Proložac u području zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja i sportske poduke.

2.2.5. Civilno društvo

Prema podacima Registra udruga RH, u Prološcu djeluje 27 aktivnih udruga, dok su još 2 udruge u procesu prestanka rada. Udruge su registrirane za rad u ukupno 9 područja djelovanja, od kojih su najbrojnija kultura i umjetnost sa 11 udruga te sport sa 10 udruga.

Grafikon 5. Broj udruga prema području djelovanja iz Registra udruga RH

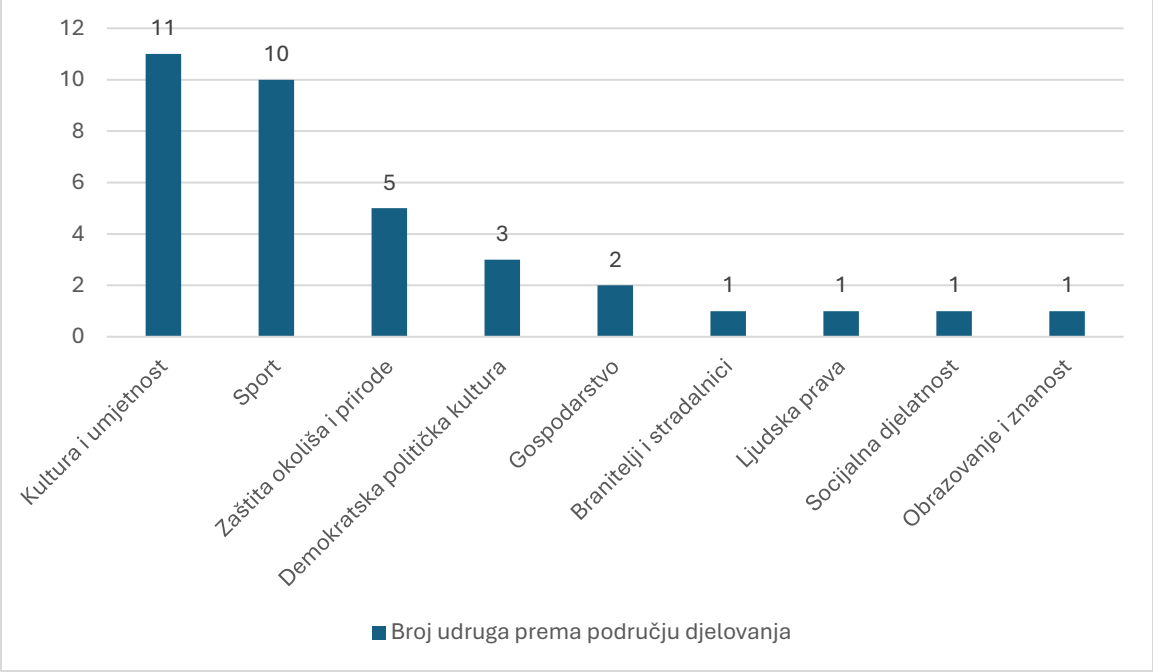

Izvor: Registar udruga RH, obrada autora

Udruge su glavni nositelji razvoja civilnog društva na prostoru Općine te osiguravaju aktiviranje zajednice i participaciju pojedinaca i skupina u zajedničkom životu Prološca. Uz udruge, iznimno važnu ulogu u društvenom razvoju Prološca imaju i vjerske zajednice Katoličke crkve, primarno Župni ured Župe sv. Mihovila koji sudjeluje u organizaciji živih jaslica tijekom Božića te je nositelj misnog slavlja Velike Gospe.

2.3. Gospodarstvo

Standardni pokazatelj ekonomskog i gospodarskog stanja jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj je indeks razvijenosti, definiran kao kompozitni statistički pokazatelj stupnja razvijenosti prema kojem se jedinice lokalne samouprave svrstavaju u jednu od osam definiranih skupina. Vrijednost indeksa razvijenosti je definirana Uredbom o indeksu razvijenosti (NN 131/2017), Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 3/2024) te Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18).

Prema izračunu indeksa razvijenosti za 2024. godinu, općina Proložac je smještena u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave s izračunatim indeksom od 93,281, što je smješta na 469. mjesto od 556 jedinica lokalne samouprave u RH.[1] Navedeni indeks je značajno manji od indeksa razvijenosti Splitsko-dalmatinske županije u kojoj se nalazi, a koji iznosi 102,102. Zbog svoje pozicije u II. skupini jedinica, Proložac je smješten u ispodprosječno razvijene jedinice lokalne samouprave (potpomognuta područja) što omogućava traženje prilike za poboljšanje društveno-ekonomskih pokazatelja kroz sudjelovanje u Programu održivog društvenog i gospodarskog razvoja potpomognutih područja.

Tablica 5. Vrijednost osnovnih i standardiziranih pokazatelja indeksa razvijenosti Općine Proložac

Pokazatelj	Vrijednost osnovnih pokazatelja	Vrijednost standardiziranih pokazatelja
Prosječni dohodak po stanovniku	26.241,70	86,71
Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	1.363,08	91,83
Prosječna stopa nezaposlenosti	0,2108	79,46
Opće kretanje stanovništva (2022./2012.)	84,25	96,88
Indeks starenja (2021.)	117,60	108,54
Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2021.)	18,68	102,15

Izvor: Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2024., obrada autora

Prema pokazateljima izračuna vrijednost indeksa razvijenosti, vidljivo je kako Proložac postiže ispodprosječne rezultate u 4 od 6 standardiziranih pokazatelja u odnosu na prosjek Republike Hrvatske, dok u 2 pokazatelja doseže razine iznad zabilježenog prosjeka (indeks starenja i stupanj

[1] Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, razvoj.gov.hr., https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Vrijednosti%20indeksa%20razvijenosti%20i%20pokazatelja%20za%20izrac%CC%8Cun%20indeksa%20razvijenosti.pdf

obrazovanja). Općenito je vidljivo da se slabiji rezultati postižu u ekonomskim i gospodarskim kriterijima, dok su bolji rezultati prisutni po socijalnim kriterijima.

2.3.1. Tržište rada

Prema dostupnim podacima iz statistike Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u 2025. godini je prosječno bilo nezaposleno 206 osoba (96 muškaraca i 110 žena), dok su u svibnju 2025. godine zabilježene 154 nezaposlene osobe.

Grafikon 6. Broj nezaposlenih osoba s područja Prološca prema spolu u razdoblju 2021. - 2025. godine

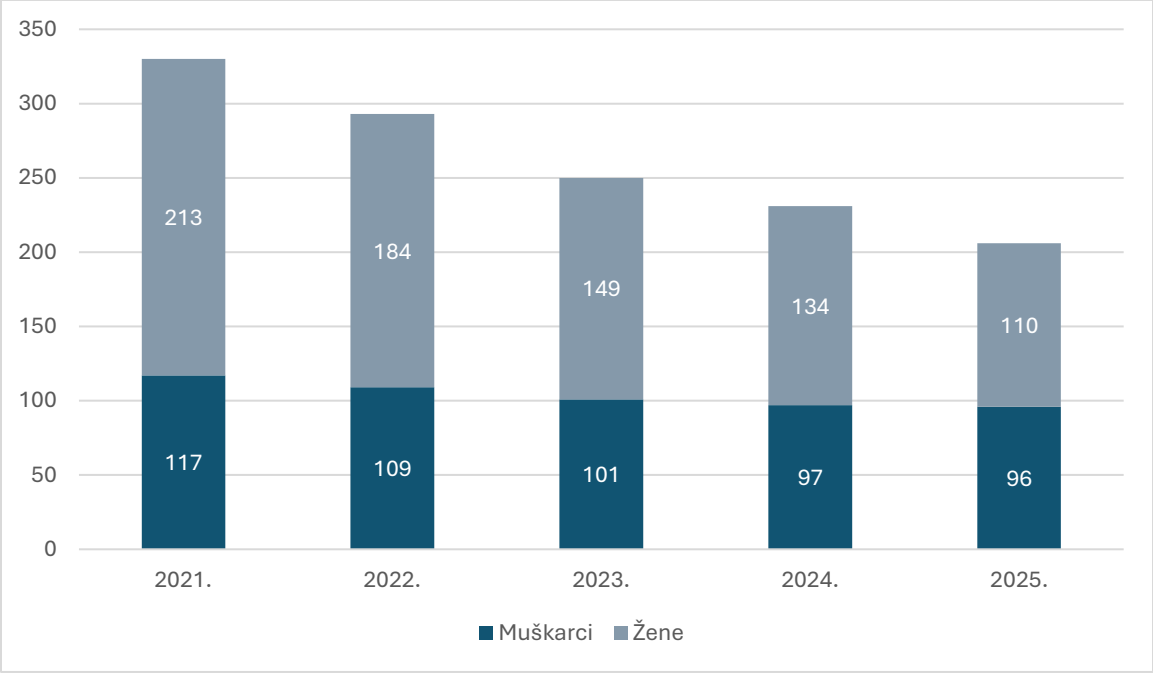

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, obrada autora

Podaci HZZ-a pokazuju kontinuirano opadanje broja nezaposlenih u promatranome razdoblju, sa 330 nezaposlenih 2021. godine na 205 u 2025. godini, što je pad nezaposlenosti od 37,88 %, a posebice je pozitivan trend pada broja nezaposlenih žena koji iznosi 48,36 % u odnosu na 2021. godinu. Na mjesečnoj razini nezaposlenost je tradicionalno najniža tijekom ljetnih mjeseci, kada se otvaraju sezonski poslovi u turizmu i ugostiteljstvu te raste odmakom godine i najviša je u zimskim mjesecima. Prema dobnoj strukturi, na godišnjoj razini u 2025. godini najviše je nezaposlenih bilo u skupinama 30 - 34 godine i 55 - 59 godina (ukupno 26 osoba) dok je najmanja nezaposlenost zabilježena u dobnoj skupini 15 - 19 godina (svega 10 osoba).

Grafikon 7. Broj nezaposlenih osoba u radno sposobnom kontingentu stanovništva prema dobi, 2025. godina

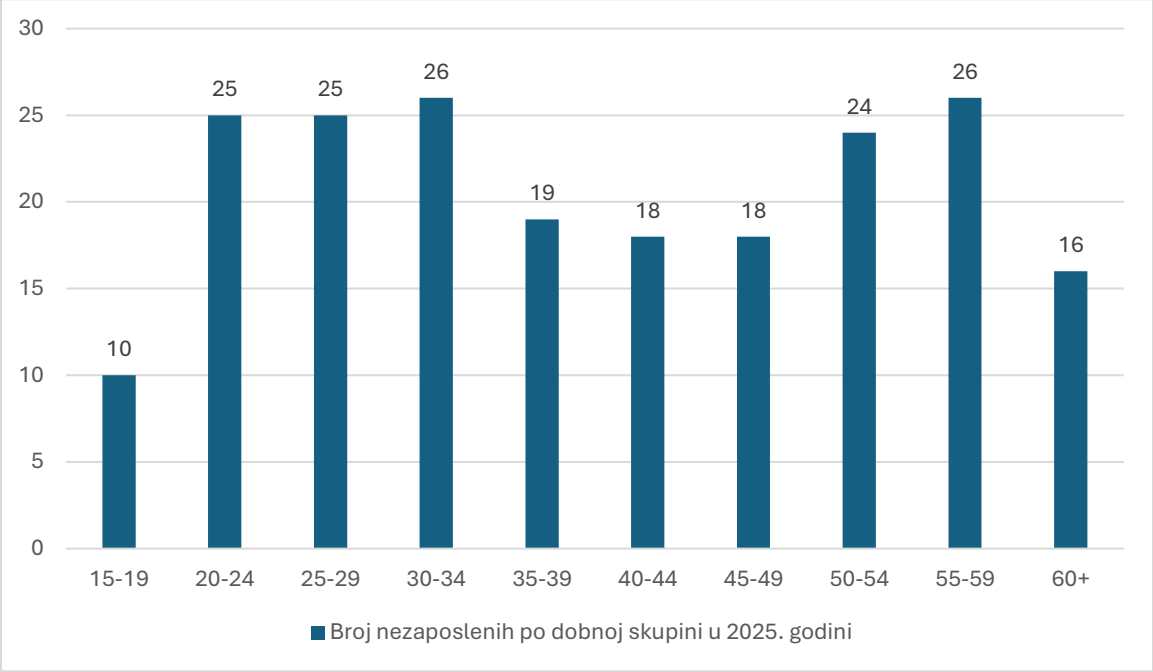

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, obrada autora

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u ožujku 2025. godine je zabilježeno 576 osiguranika na području Općine, što se uklapa u trend rasta osiguranika od 2021. godine do danas.

Grafikon 8. Broj osiguranika HZMO-a u razdoblju 2021. - 2025. godine

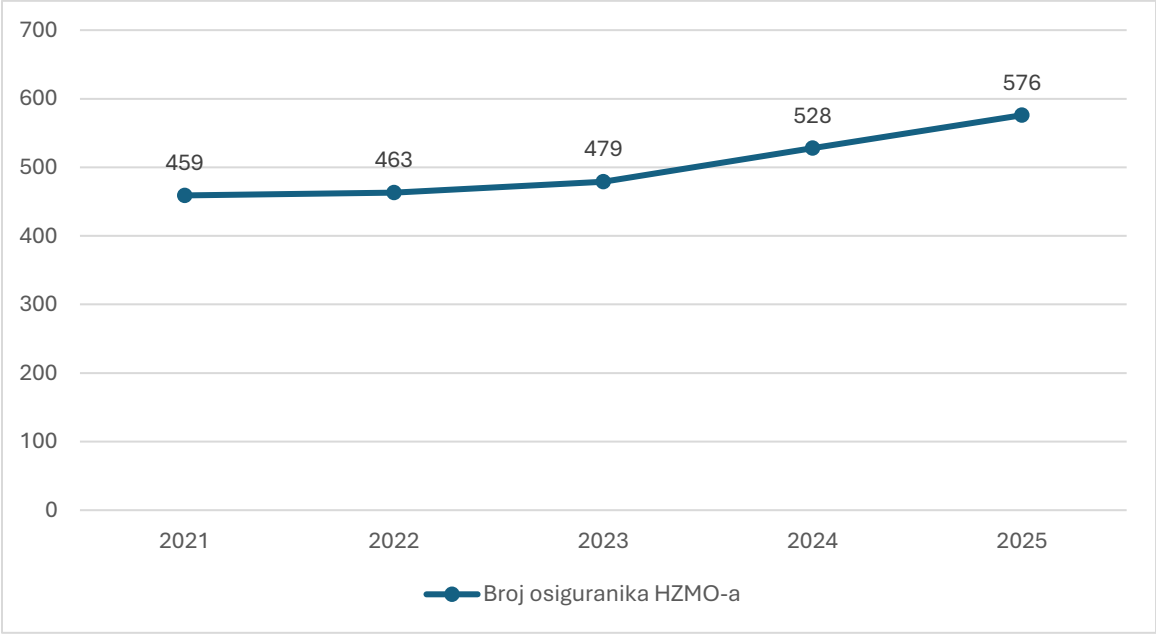

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, obrada autora

2.3.2. Poduzetništvo

Prema podacima Financijske agencije, na području Prološca je u 2024. godini registrirano ukupno 88 poduzetnika koji su zapošljavali 389 zaposlenika prema satima rada te uprihodili 23,46 milijuna eura. Najviše poduzetnika je djelovalo u području građevinarstva i prerađivačke industrije, a prema veličini gospodarstva najviše je bilo mikro poduzeća (oko 89 %), dok srednja i velika poduzeća nisu evidentirana.

Grafikon 9. Broj poduzeća u Općini Proložac prema NKD klasifikaciji pretežite djelatnosti

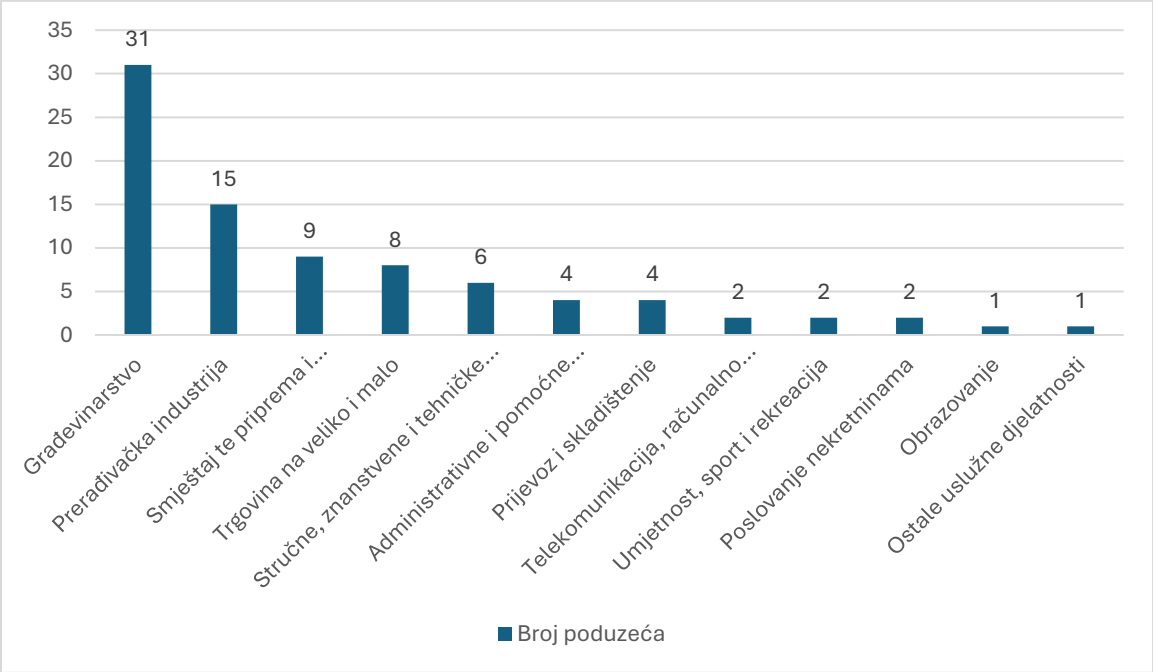

Izvor: Financijska agencija, obrada autora

Općina ima povoljnu poslovnu klimu čemu je dokaz kontinuiran pozitivan omjer broja otvorenih i zatvorenih poduzeća, koji se posebno intenzivirao od 2023. godine. U odnosu na zabilježeno stanje 2020. godine, broj poduzeća je u petogodišnjem razdoblju porastao za čak 54,39 %.

Grafikon 10. Dinamika otvaranja/zatvaranja poslovnih subjekata na području Općine Proložac

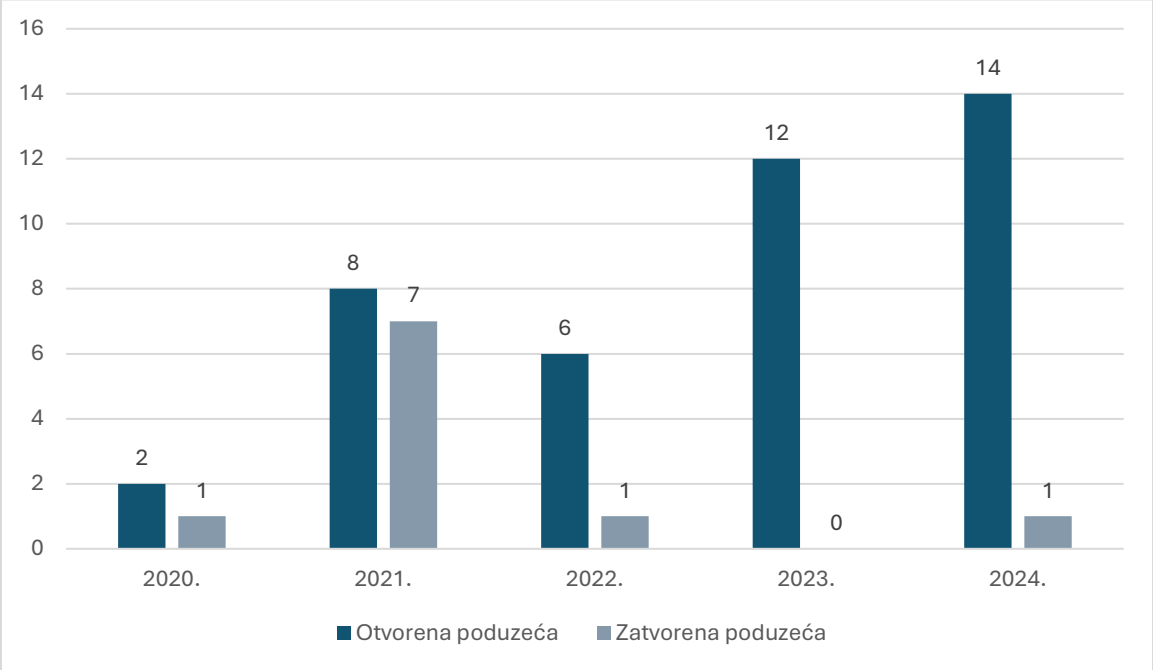

Izvor: Financijska agencija, obrada autora

Grafikon 11. Broj poduzetnika po godinama, razdoblje 2020. - 2024. godine

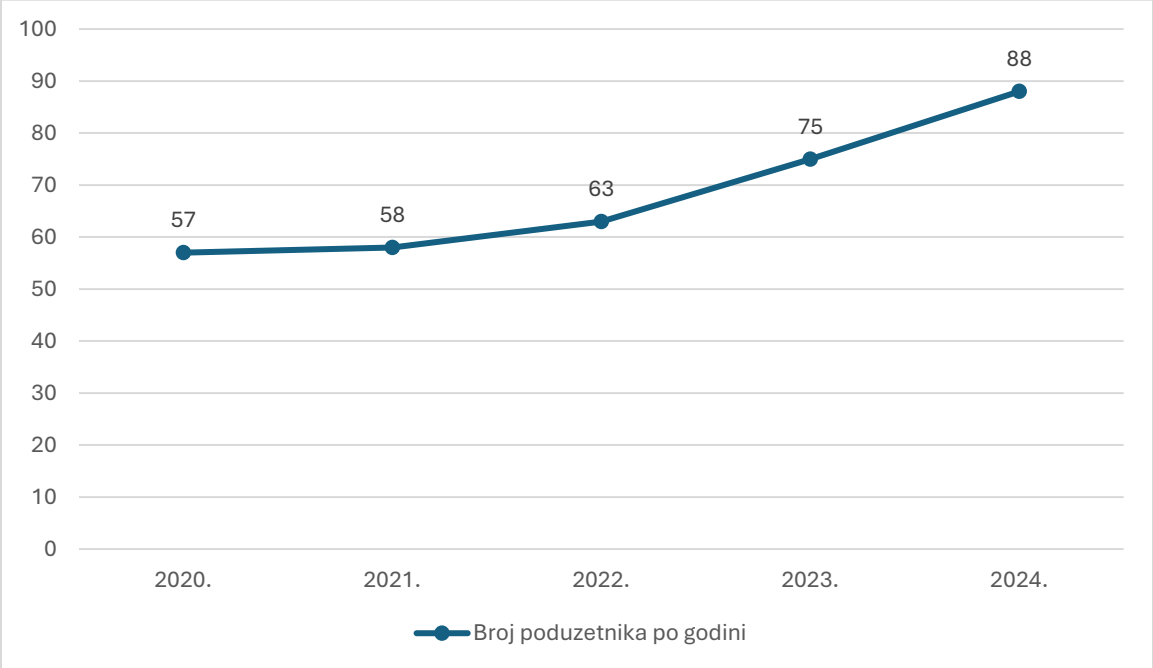

Izvor: Financijska agencija, obrada autora

U odnosu na 2023. godinu, na području Prološca je 2024. godine zabilježen rast broja zaposlenih od 12,10 %, kao i rast prosječne neto plaće za 22,54 % (iznos u 2024. godini je 771,00 EUR) te prosječne bruto plaće za 39,86 % te u 2024. iznosi 1.100,00 EUR. Najviše zaposlenih je zabilježeno u poslovnim subjektima tipa d.o.o. (društvo s ograničenom odgovornošću), dok je po kriteriju veličine subjekta podjela broja zaposlenih gotovo jednaka, s nešto većim postotkom zaposlenih u malim poduzećima (53,7 % naspram 46,3 % zaposlenih u mikro subjektima).

Prema podacima iz Obrtnog registra, u lipnju 2025. godine je na području Prološca zabilježeno 70 obrta koji imaju aktivno stanje. Općina Proložac je osnivač i vlasnik Poduzetničkog centra Proložac, agencije koja pruža potporu i savjetodavne usluge poduzetnicima i obrtnicima s prostora Prološca u svrhu unapređenja poduzetničke klime i razvoja.

2.3.3. Poljoprivreda

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika kojega vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, na dan 31. prosinca 2024. godine na području Prološca je bilo registrirano ukupno 196 poljoprivrednih gospodarstava, od kojih je 185 bilo registrirano kao OPG, 7 kao SOPG, 3 kao trgovačko društvo te 1 obrt. Promatrajući razdoblje od 2021. do 2024. godine, vidljivo je kako je broj poljoprivrednih gospodarstava stabilan, bez velikih fluktuacija u broju gospodarstava koja su aktivna.

Grafikon 12. Kretanje broja poljoprivrednih gospodarstava u razdoblju 2021. - 2024. godine

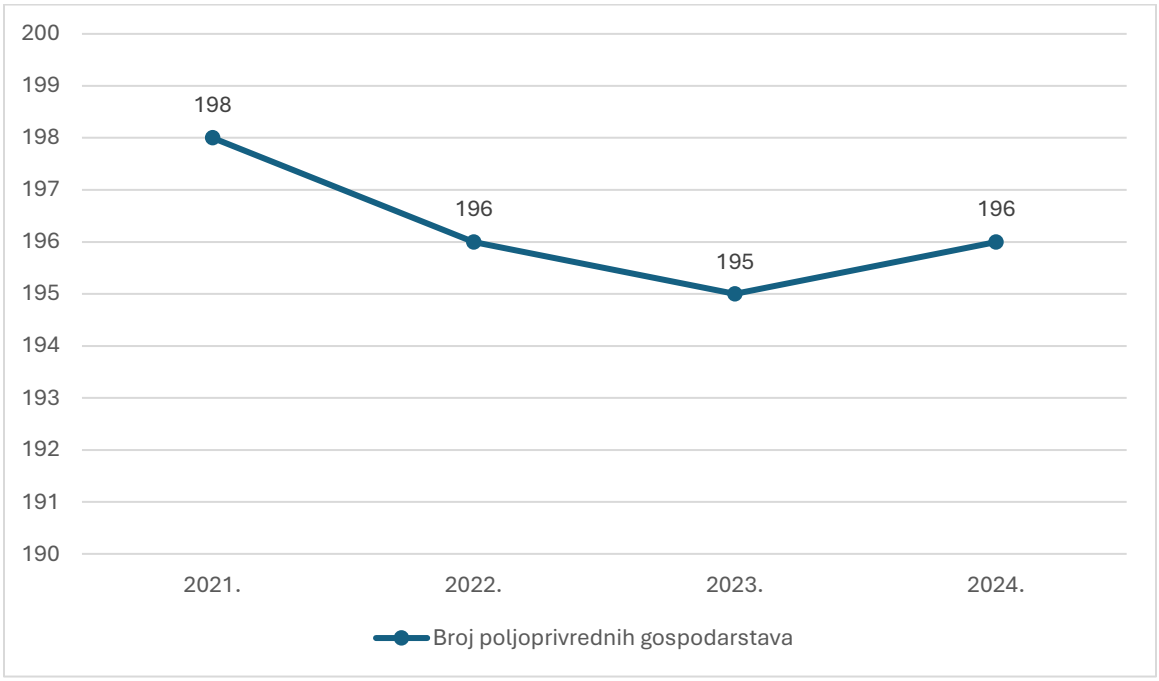

Izvor: Upisnik poljoprivrednika, APPRRR, obrada autora

Od 196 gospodarstava koja su bila aktivna 2024. godine, u 65 njih su odgovorne osobe bile žene, dok je u preostalih 131 odgovorna osoba bila muškarac. Prema dobnoj strukturi gospodarstava, prevladavaju nositelji stariji od 65 godina (njih čak 105, odnosno 53,57 %), dok je najmanje

zabilježeno nositelja između 41 i 45 godina (svega 5 osoba, odnosno 2,55 %). Prema podacima LAG-a Adrion, kojemu Općina Proložac pripada, poljoprivredna gospodarstva su veličinom mala, do 3.000 EUR SO (ekonomske veličine), dok velikih poljoprivrednih gospodarstava iznad 50.001 EUR SO nema. Ukupna poljoprivredna površina u hektarima iznosi 326,07 ha koji su raspodijeljeni na 985 ARKOD parcela. Po tipu zemljišta prevladavaju pašnjaci površine 135,80 ha, dok se šume rasprostiru na 2.034 ha.[2] Kao što je karakteristično za područje Imotske krajine i šire unutrašnjosti Dalmacije, po kategorijama stoke prevladavaju ovce i pčelinje zajednice, dok su peradarstvo i uzgoj konja slabo zastupljeni. Poljoprivrednici s područja Prološca su tijekom 2024. godine iskoristili dostupna europska sredstva za poticanje ruralnog razvoja putem izravnih plaćanja, natječaja i LEADER sustava u ukupnoj vrijednosti od 139.274,50 EUR.[3]

2.3.4. Turizam

Djelatnost turizma u Općini Proložac je u postepenom rastu te se oslanja primarno na prirodna, kulturna i ruralna bogatstva u kreiranju ponude turističkog sadržaja. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, tijekom 2023. godine je zabilježeno 2.246 dolazaka turista koji su ostvarili 20.672 noćenja, a prostor Općine je raspolagao sa ukupno 458 ležajeva, od kojih je 366 bilo stalnih, a 92 pomoćna. U odnosu na prethodnu 2022. godinu zabilježen je pad broja dostupnih ležajeva, ali istodobni rast dolazaka i noćenja, posebice domaćih turista.

Tablica 6. Turistička statistika Općine Proložac u razdoblju 2021. - 2023. godine

	Broj ležajeva		**Dolasci**		**Noćenja**	
Godina	Stalni	Pomoćni	Domaći	Strani	Domaći	Strani
2021.	334	88	/	/	/	/
2022.	382	99	100	2.122	655	19.512
2023.	366	92	149	2.097	1.221	19.451

Izvor: Državni zavod za statistiku, obrada autora

Prema izračunu indeksa turističke razvijenosti za 2023. godinu Instituta za turizam, Proložac je smješten u treću kategoriju jedinica lokalne samouprave s indeksom visine 15,43. Na prostoru Prološca nema hotelskog smještaja te se ponuda smještaja oslanja primarno na male obiteljske iznajmljivače. Za razvoj turizma je zadužena TZP Imota, turistička zajednica sa sjedištem u Imotskom koja je nadležna za turizam na prostoru Imotske krajine. Turizam u Prološcu je povezan uz kulturne manifestacije i proslavu blagdana Velike Gospe te je uglavnom koncentriran u ljetnim mjesecima što naglašava sezonalnost ponude i slab razvoj turističkih sadržaja izvan uobičajenog ljetnog razdoblja. Zbog prirodnih ljepota kojima Imotska krajina obiluje, u budućnosti postoji veliki potencijal u razvoju turističke ponude u području aktivnog odmora, eko turizma i seoskog/ruralnog turizma koji bi se oslanjali na kombinaciju pasivnog obiteljskog odmora i aktivnog boravka u prirodi kroz avanturizam i sportske aktivnosti.

[2] LAG Adrion, Lokalna razvojna Strategija 2023.-2027., I. izmjena, https://lag-adrion.hr/wp-content/uploads/2025/02/Lokalna-razvojna-strategija-2023.-2027-IZMJENA-I-prosinac-2024.pdf
[3] Apprrr.hr, Popis korisnika potpora, https://www.apprrr.hr/baza-korisnika-potpora/

2.3.5. Zaštita okoliša, energetika i gospodarenje otpadom

Posebno bogatstvo Prološca su prirodne ljepote, od kojih se posebice izdvajaju brojna jezera i kanjoni karakteristični za Imotsku krajinu. Prološko blato najveće je jezero u Imotskoj krajini na kojemu se nalazi franjevački samostan iz 15. stoljeća te služi kao izvor natapanja oranica i vinograda. Uz njega se kao značajna izdvajaju jezero Ričice koje je jedino umjetno jezero na prostoru Imotske krajine te Dva oka, povezana jezera uz koje se veže narodna legenda.

Prema podacima o ekološkoj mreži, na području Prološca se nalaze tri Natura 2000 zaštićena područja: Prološko blato, kanjon Badnjevica te rijeka Vrljika. Prološko blato je zaštićeno kategorijom značajnog krajobraza te se proteže na 994,44 hektara i obuhvaća tri jedinice lokalne samouprave. Izvorišni dio i obalni pojas rijeke Vrljike je zaštićen kao poseban ihtiološki rezervat zbog bogatstva ribljeg fonda koji se u njemu mrijesti i obitava te zaštićenih vrsta poput jadranske mekousne pastrve, bjelonogog raka te pjegave gavčice. U svrhu zaštite ugroženog ribljeg fonda provodi se projekt *Improve River* LIFE na području rijeka Vrljika i Jadro koji je u nadležnosti Zavoda za zaštitu okoliša i prirode uz partnerstvo s Hrvatskim vodama, Prirodoslovno-matematičkim fakultetom te Javnom ustanovom More i Krš koja upravlja zaštićenim prostorom Nature 2000 na području Prološca i cjelokupne Splitsko-dalmatinske županije.

Najveća prijetnja okolišu je nepropisno odlaganje otpada i zagađenje okoliša. Na području Općine odvoz otpada je organiziran kroz tvrtku Čistoća Imotske krajine koja otpad pohranjuje na odlagalište Kozjačić, suho jezero u obliku vrtače. Zbog opasnosti od negativnog utjecaja otpada na podzemne vode, u planu je otvaranje Centra za gospodarenje otpadom u Lećevici koji bi zamijenio Kozjačić kao primarnu lokaciju odlaganja otpada. Tijekom 2024. godine je na području Prološca prikupljeno ukupno 510,07 tona komunalnog otpada (433,22 tone miješanog) na 3.074 stanovnika obuhvaćena uslugom, što je rezultiralo prosjekom od 164,93 kilograma otpada po osobi i stopom od 15,07. Prema odvojeno sakupljenim frakcijama otpada prikupljeno je najviše plastike (24,54 tone) te tekstila (16,14 tona), dok ne postoje podaci o prikupljenom biootpadu koji se ne razvrstava na području Općine.

Glavna energetska infrastruktura u Prološcu je vezana uz električnu energije te je u tu svrhu aktivna dalekovodna dionica DV 100 kV Kraljevec-Imotski, koja napaja prostor Općine. Zbog povoljnog položaja Imotske krajine, na području makrolokacije Ričice postoji mogućnost postave vjetroelektrana, kao i solarne elektrane za proizvodnju električne energije.

2.3.6. Komunalna infrastruktura

Cestovnu mrežu na prostoru Prološca čine županijske ceste te nerazvrstane ceste koje su u nadležnosti Općine. Veliki broj nerazvrstanih cesta je u lošem stanju zbog oštećenosti i istrošenosti te je potrebno znatno investiranje u njihovo održavanje i popravak. Prema proračunu za 2025. godinu, Općina namjerava uložiti 150.000,00 EUR u održavanje prometnica, dok se 2026. godine taj iznos planira na 300.000,00 EUR. Uz to, planirana je i dodatna investicija od 40.000,00 EUR za izgradnju nogostupa oko prometnica čime će se značajno povećati sigurnost pješaka i vozila u prometu. Autobusni prijevoz postoji samo za vrijeme trajanja škole, dok željeznički promet ne postoji zbog nedostatka odgovarajuće infrastrukture.

Telekomunikacijska telefonska mreža je dovoljno razvijena te je u svakome naselju omogućeno telefonsko priključivanje za kućanstva. Slabije je razvijena pokrivenost internetskom mrežom, ali se kapitalnim projektom Hrvatskog telekoma i Splitsko-dalmatinske županije planira izgradnja optičke infrastrukture do lipnja 2026. godine, što je iznimno bitno za Proložac jer prema podacima LAG-a Adrion postotak pokrivenosti EK infrastrukture – svjetlovoda mrežom brzine 100+ Mbit/s iznosi svega 0,05 %.

Na području Općine se nalazi 6 groblja, dok se na području prema Ričicama priprema projekt izgradnje novog groblja. Općina Proložac nije plinoficirana, ali je Prostornim planom Splitsko-dalmatinske županije predviđena lokalna trasa plinovoda koja će se opskrbljivati kroz sustav magistralnog plinovoda.

Vodoopskrba stanovništva je povjerena tvrtki Vodovod Imotske krajine, a voda se crpi iz podsustava Opačac, zahvata od 200 l/s. Kanalizacijska mreža se oslanja na kapitalni projekt Kanalizacijska i vodoopskrbna mreža naselja Glavina Donja – Zapad, Donji Proložac i Postranje, u sklopu koje su u 38 mjeseci radova postavljeni gravitacijski cjevovodi duljine 17.816 metara, rekonstruirano 14 kilometara vodoopskrbne mreže te 473 vodovodna priključka, za što je ishođena uporabna dozvola. Budući da cjelokupni prostor Općine nije pokriven kanalizacijom, dio otpadnih voda se sabire putem septičkih jama koje se najčešće otpuštaju u podzemlje.

2.4. Analiza proračuna Općine Proložac

Uvidom u kretanje proračunskih prihoda i rashoda Općine Proložac u razdoblju od 2021. do 2024. godine, vidljivo je da se proračun Općine postupno povećavao, uz općenito uravnoteženu proračunsku politiku.

Grafikon 13. Izvršenje proračuna Općine Proložac u razdoblju od 2021. do 2024. godine

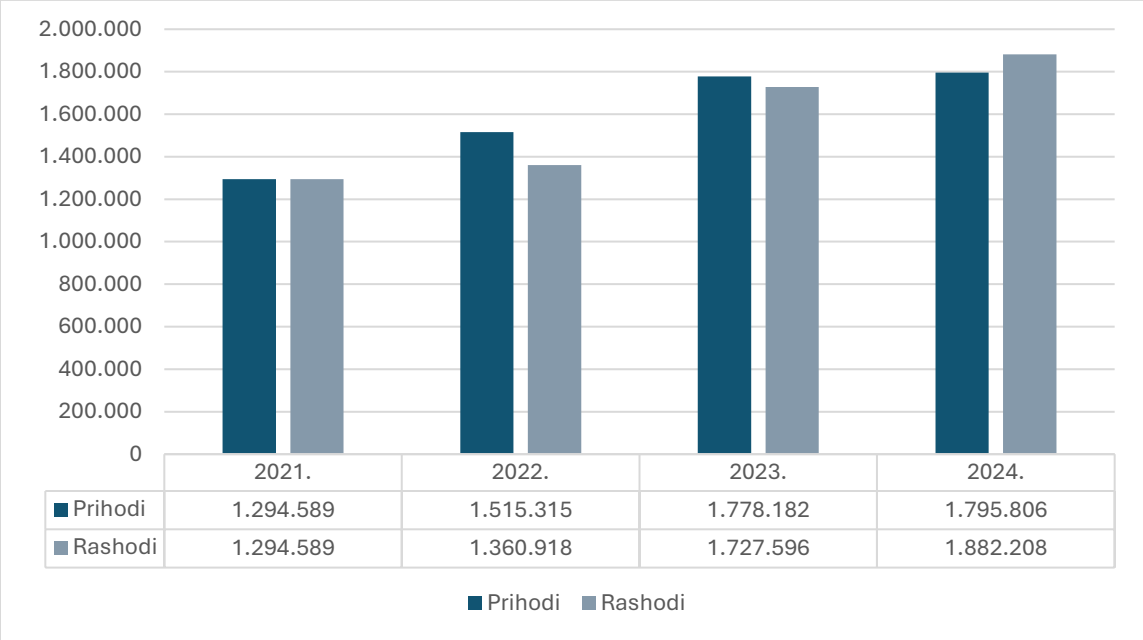

	2021.	2022.	2023.	2024.
Prihodi	1.294.589	1.515.315	1.778.182	1.795.806
Rashodi	1.294.589	1.360.918	1.727.596	1.882.208

Izvor: Općina Proložac, obrada autora

Ukupni prihodi Općine Proložac u promatranom razdoblju pokazuju stabilan rast. U 2021. godini ostvareni su prihodi u iznosu od 1.294.589 EUR, dok su do 2024. narasli na 1.795.806 EUR, što predstavlja povećanje od približno 38,7 % u odnosu na početnu godinu. Najveći skok zabilježen je između 2022. i 2023. godine, kada su prihodi porasli za više od 17 %, što ukazuje na uspješniju realizaciju prihoda, moguće i zbog učinkovitijeg korištenja vanjskih izvora financiranja, uključujući državne potpore i sredstva Europske unije.

Rashodovna strana proračuna također bilježi kontinuirani rast. U 2021. godini rashodi su iznosili 1.294.589 EUR, a u 2024. godini 1.882.208 EUR, što predstavlja povećanje od 45,4 %. Iako je rashodovni proračun u 2022. godini bio niži od prihoda, u 2024. godini zabilježen je blagi proračunski manjak u iznosu od 86.402 EUR, što upućuje na potrebu pažljivog planiranja budućih izdataka, osobito u segmentima kapitalnih ulaganja i investicijskih projekata.

Tijekom četiri godine Općina je uglavnom poslovala u blizu uravnoteženih uvjeta, s viškom prihoda nad rashodima u 2022. i 2023. godini, dok je u 2024. godini došlo do manjeg manjka. To ukazuje na odgovorno upravljanje proračunom, uz istovremeno povećanje ulaganja u razvojne projekte i usluge za građane.

Proračunski pokazatelji upućuju na pozitivan trend fiskalne stabilnosti, uz postupno povećanje prihoda i rashoda, što otvara prostor za daljnja ulaganja u infrastrukturu, komunalnu opremljenost i

društveni standard. Ipak, zbog rasta rashoda u 2024. godini, važno je dodatno ojačati proračunsku disciplinu i učinkovitost javne potrošnje u planiranju provedbenih aktivnosti za razdoblje 2025. – 2029. godine.

2.5. SWOT analiza

Područje	Snage	Slabosti	Prilike	Prijetnje
Stanovništvo, demografija i stanovanje	Relativno povoljna lokacija i blizina većih urbanih središta poput Imotskog i granice s BiH, što pridonosi dostupnosti usluga i mogućnostima dnevne migracije.	Pad broja stanovnika i negativni demografski trendovi, osobito izraženi kroz iseljavanje mladih i radno sposobnih osoba.	Korištenje fondova EU i nacionalnih programa za demografsku revitalizaciju i stambeno zbrinjavanje mladih obitelji.	Nastavak iseljavanja mladih i obrazovanih kadrova, posebno prema inozemstvu i većim hrvatskim gradovima.
	Prisustvo tradicionalne obiteljske strukture, što potiče međugeneracijsku solidarnost i smanjuje rizik socijalne isključenosti.	Starenje stanovništva i visoki udio starijih osoba u ukupnoj populaciji.	Razvoj modela poticane stanogradnje i subvencioniranog stanovanja, uključujući javno-privatna partnerstva.	Neusklađenost obrazovne i društvene infrastrukture s demografskim promjenama, što može dovesti do zatvaranja odgojno-obrazovnih ustanova.
	Relativno niska cijena nekretnina i zemljišta, pogodna za mlade obitelji i potencijalne povratnike.	Nedovoljna ponuda suvremenih i energetski učinkovitih stambenih jedinica, što otežava zadržavanje i privlačenje mlađe populacije.	Digitalizacija i razvoj rada na daljinu povećavaju atraktivnost života u ruralnim i mirnijim sredinama poput Prološca.	Nedostatak investicija u stanogradnju i komunalnu infrastrukturu, što može dodatno pogoršati migracijske trendove.
	Raspoloživost građevinskog zemljišta, osobito u naseljima s infrastrukturnim preduvjetima za razvoj stambene izgradnje.	Ograničena ponuda javnih i komunalnih sadržaja (vrtići, škole, domovi za starije) koja utječe na kvalitetu života.	Mogućnosti razvoja socijalnih i stambenih programa za starije osobe, što može ublažiti posljedice starenja populacije.	Rizik od depopulacije pojedinih naselja, što otežava održivost lokalnih usluga i infrastrukture.
Odgoj i obrazovanje	Dostupnost osnovne škole na području Općine, što omogućava lokalno školovanje djece i smanjuje potrebe za svakodnevnim prijevozom.	Ograničen kapacitet vrtića, što otežava roditeljima usklađivanje obiteljskog i radnog života.	Mogućnost financiranja izgradnje ili dogradnje dječjih vrtića i školskih sadržaja putem EU fondova i nacionalnih programa.	Daljnji pad broja učenika zbog negativnih demografskih trendova, što može dovesti do smanjenja razrednih odjela ili zatvaranja područne škole.
	Dobra povezanost s obrazovnim	Ograničena ponuda izvannastavnih	Uvođenje i razvoj digitalne opreme i	Odlazak mladih i obrazovanih osoba,

	institucijama u Imotskom.	aktivnosti i sadržaja za djecu i mlade (npr. sport, kultura, tehnologija).	pametnih učionica, uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja.	što smanjuje broj visokoobrazovanih kadrova u lokalnoj zajednici.
	Posvećenost lokalne samouprave poticanju obrazovanja, uključujući sufinanciranje prijevoza učenika i stipendije za studente.	Zastarjela obrazovna infrastruktura i oprema u pojedinim školskim objektima.	Partnerstva s obrazovnim institucijama u regiji za provedbu zajedničkih programa, radionica i stručnih usavršavanja.	Nedovoljna dostupnost stručnog nastavnog kadra, osobito u specijaliziranim predmetima i područjima.
	Relativno mala veličina razreda, što može omogućiti individualniji pristup učenicima i bolju kvalitetu nastave.	Ovisnost o školama izvan Općine za srednjoškolsko i visoko obrazovanje, što povećava troškove i logističke izazove za obitelji.	Uključivanje lokalne zajednice u obrazovne procese kroz projekte građanskog odgoja, volontiranja i ekologije.	
Kultura i sport	Bogata kulturna baština i tradicija, uključujući narodne običaje, folklor i manifestacije koje njeguju lokalni identitet.	Ograničeni financijski i infrastrukturni kapaciteti za sustavan razvoj kulturnih i sportskih sadržaja.	Mogućnosti financiranja putem EU fondova, nacionalnih i županijskih natječaja za razvoj kulturne infrastrukture, očuvanje baštine i sportskih objekata.	Pad interesa mladih za kulturno i sportsko sudjelovanje, osobito u manjim sredinama.
	Aktivne kulturno-umjetničke udruge i društva koja aktivno sudjeluju u lokalnim događanjima i očuvanju nematerijalne baštine.	Nedostatak multifunkcionalnih prostora za kulturna i sportska događanja (npr. dvorane, domovi kulture, otvorene pozornice).	Razvoj kulturnog turizma kroz valorizaciju lokalnih znamenitosti, manifestacija i tradicije.	Ovisnost o ograničenim proračunskim sredstvima, zbog čega su često zanemareni nestrateški kulturni i sportski projekti.
	Prirodno okruženje pogodno za razvoj rekreativnog sporta i aktivnosti na otvorenom, osobito biciklizma, planinarenja i sportskog ribolova.	Slaba povezanost kulturnih i sportskih programa sa školskim i izvanškolskim aktivnostima djece i mladih.	Ulaganja u školsku sportsku infrastrukturu koja može služiti i za potrebe lokalne zajednice.	Rizik od nestanka tradicionalnih manifestacija i običaja zbog iseljavanja stanovništva i demografskih promjena.
Zdravstvo i socijalna skrb	Pristup osnovnoj zdravstvenoj zaštiti, uključujući	Ograničena dostupnost zdravstvenih i	Mogućnosti financiranja iz nacionalnih i EU	Daljnje starenje stanovništva povećava pritisak na

	prisutnost ordinacija obiteljske medicine u blizini (u Prološcu ili Imotskom).	socijalnih usluga na samom području Općine, osobito za starije osobe i one s otežanom mobilnošću.	fondova za razvoj infrastrukture i mobilnih socijalnih usluga (npr. programi „Zaželi“).	zdravstveni i socijalni sustav, bez odgovarajućih kapaciteta.
	Blizina Doma zdravlja u Imotskom te dnevne bolnice u Zagvozdu, što omogućava relativno brzu dostupnost specijalističke skrbi.	Nedostatak ustanova za dugotrajnu skrb (npr. dom za starije i nemoćne) u samoj Općini.	Partnerstva s nadležnim institucijama i udrugama za provođenje programa socijalne uključenosti i zdravstvene prevencije.	Iseljavanje zdravstvenog kadra, osobito mladih liječnika i medicinskih sestara, što dodatno ugrožava dostupnost usluga.
	Aktivnost lokalnih socijalnih i humanitarnih inicijativa (Crveni križ, Caritas, lokalne udruge).	Nedovoljna prisutnost patronažne službe i kućne njege u ruralnim naseljima te niska razina dostupnosti psihološke i podrške za sve dobne skupine.	Razvoj mobilnih timova i telemedicine kao odgovor na udaljenost od većih zdravstvenih centara.	Povećanje broja socijalno ugroženih skupina zbog nezaposlenosti i niskih prihoda u ruralnim kućanstvima.
Proračun Općine	Stabilan rast proračunskih prihoda u razdoblju 2021. – 2024., što ukazuje na odgovorno planiranje i učinkovitost u ubiranju prihoda.	Ograničeni vlastiti prihodi, s visokom ovisnošću o državnim potporama, pomoći i transferima.	Korištenje dostupnih EU fondova i nacionalnih sredstava za kapitalne projekte i unapređenje komunalne infrastrukture.	Neizvjesnosti u raspodjeli državnih prihoda i fiskalnih izravnanja, što može negativno utjecati na planiranje rashoda.
	Relativno uravnotežen odnos prihoda i rashoda, uz minimalne deficite, što odražava fiskalnu disciplinu.	Ograničeni fiskalni kapacitet za veće infrastrukturne projekte bez vanjskog financiranja.	Uvođenje suvremenih alata za proračunsko planiranje i praćenje (digitalni proračunski alati, sustavi e-uprave).	Rast rashoda uslijed inflacije, povećanja cijena energenata i troškova usluga, koji može nadmašiti rast prihoda.
	Spremnost Općine na sufinanciranje razvojnih projekata i sudjelovanje u nacionalnim i EU natječajima.	Visoka osjetljivost proračuna na gospodarske i demografske promjene (pad broja stanovnika, slabija lokalna gospodarska aktivnost).	Razvoj modela javno-privatnog partnerstva (JPP) u projektima gdje vlastita sredstva nisu dovoljna.	Mogućnost povećanja dugoročnih obveza bez dostatne proračunske rezerve, osobito kod kreditnog zaduživanja.

	Transparentnost i redovito izvještavanje o izvršenju proračuna.		Poticanje poduzetništva i investicija koje mogu povećati porezne prihode (npr. prihodi od poreza na dohodak, komunalne naknade).	Ograničen kapacitet za zapošljavanje i izgradnju administrativnih resursa potrebnih za kompleksnije projekte.
Gospodarstvo	Povoljan geografski položaj, u blizini Imotskog i granice s Bosnom i Hercegovinom (Granični prijelaz Vinjani Donji), što olakšava prekograničnu trgovinu i suradnju.	Slaba razvijenost proizvodnog sektora i ograničena industrijska aktivnost.	Korištenje EU i nacionalnih potpora za ruralni razvoj, posebice u sektorima poljoprivrede, agroturizma i zelenih industrija.	Odljev radno sposobnog stanovništva, posebno mladih, što smanjuje dostupnu radnu snagu.
	Postojanje mikro i malih poduzetnika, osobito u sektorima poljoprivrede, usluga i građevine.	Nedostatak poslovne infrastrukture (npr. poslovne zone s komunalnom opremljenošću).	Razvoj poduzetničke zone ili poslovnog inkubatora u suradnji s Imotskim ili Županijom splitsko-dalmatinskom.	Nastavak negativnih demografskih trendova koji dugoročno ugrožavaju održivost lokalnog gospodarstva.
	Raspoloživo poljoprivredno zemljište, pogodno za uzgoj vinove loze, maslina i drugih mediteranskih kultura.	Niska stopa zaposlenosti i velika ovisnost o sezonskom radu, dijelom i u inozemstvu.	Poticanje zelenog i održivog gospodarstva, uključujući obnovljive izvore energije i ekološku proizvodnju.	Niska konkurentnost lokalnih gospodarstvenika na širem tržištu, zbog nedostatka kapitala i inovacija.
	Postojanje poduzetničkih inicijativa i obiteljskih gospodarstava (OPG-ova) s potencijalom za daljnji razvoj i brendiranje lokalnih proizvoda.	Nedovoljna promocija gospodarskih potencijala Općine prema vanjskim investitorima i poduzetnicima.	Razvoj prekogranične suradnje s BiH kroz projekte INTERREG i slične inicijative.	Ovisnost o vanjskim tržištima i uvozu, što povećava ranjivost na ekonomske krize.
	Niske cijene zemljišta i objekata, što može privući investitore i mlade poduzetnike.	Ograničeni institucionalni kapaciteti za provedbu gospodarskih mjera i poticanje poduzetništva.	Razvoj turizma (ruralnog, kulturnog, eno-gastro i aktivnog) kao dodatnog izvora prihoda i zapošljavanja.	Rizik izostanka većih investicija bez sustavne podrške i aktivne gospodarske politike.
	Povoljan položaj u blizini grada	Slaba prometna povezanost s	Razvoj prekograničnih	Zanemarivanje prostornih i okolišnih

Geostrateški položaj i prirodni resursi	Imotskog, kao administrativnog, obrazovnog i trgovačkog središta Imotske krajine.	glavnim prometnim pravcima, uključujući udaljenost od autoceste A1 i željezničke infrastrukture.	projekata i regionalne suradnje s općinama u BiH kroz EU programe.	potencijala, što može dovesti do bespovratnog gubitka prirodne vrijednosti.
	Blizina granice s Bosnom i Hercegovinom, koja omogućava gospodarsku i prekograničnu suradnju.	Nedovoljna iskorištenost prirodnih resursa, posebice u kontekstu održive eksploatacije vode, poljoprivrede i obnovljivih izvora energije.	Ulaganja u turizam koji se temelji na prirodnim resursima – agroturizam, cikloturizam, ruralni i kulturni turizam.	Nekontrolirana urbanizacija ili prenamjena zemljišta, bez odgovarajuće strategije razvoja prostora.
	Prirodne ljepote i krajobrazi – rijeka Vrljika, polja, brežuljci i vinogradi pružaju značajan potencijal za ekoturizam, agroturizam i rekreativne sadržaje.	Nedostatak turističke i rekreativne infrastrukture, koja bi valorizirala postojeće prirodne prednosti.	Iskorištavanje solarne energije i biomase kao lokalno dostupnih obnovljivih izvora.	Utjecaj klimatskih promjena, uključujući sušu, požare i smanjenje količine pitke vode.
	Raspoloživost obradivog i neizgrađenog zemljišta, izvora i podzemnih voda - pogodno za razvoj poljoprivrede i obnovljivih izvora energije.	Nedovoljno mapiranih i uređenih lokalnih resursa za sustavni gospodarski ili turistički razvoj (npr. pješačke i biciklističke staze, uređena kupališta, vidikovci).	Mogućnost razvoja zona za gospodarsku ili turističku namjenu na temelju raspoložive općinske imovine i zemljišta.	Nedostatak strateškog planiranja i investicija, što onemogućava dugoročnu valorizaciju geostrateških prednosti.
Poljoprivreda i turizam	Povoljna klima i kvalitetno tlo, osobito pogodno za uzgoj vinove loze, maslina, smokava i drugih mediteranskih kultura.	Zastarjela poljoprivredna mehanizacija i niska razina modernizacije proizvodnje.	Iskorištavanje EU fondova i nacionalnih potpora za ruralni razvoj i agroturizam.	Nastavak depopulacije i starenje nositelja poljoprivredne proizvodnje, bez prijenosa na mlađe generacije.
	Tradicionalna prisutnost obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-ova) s lokalnim znanjem i iskustvom.	Nedovoljna udruženost poljoprivrednih proizvođača, što otežava plasman i zajednički nastup na tržištu.	Razvoj tematskih ruta i turističkih proizvoda (vina, masline, tradicija, priroda) u suradnji s lokalnim OPG-ovima i udrugama.	Klimatske promjene i ekstremni vremenski uvjeti, koji mogu utjecati na prinose i kvalitetu uroda.

	Prirodne ljepote i očuvani ruralni krajobrazi (rijeka Vrljika, Prološko blato, vinogradi) kao temelj za razvoj ruralnog i ekološkog turizma.	Slaba komercijalizacija i brendiranje lokalnih proizvoda (vina, maslinovo ulje, prerađevine).	Povezivanje s Imotskom krajinom i županijskim strategijama za zajednički nastup na tržištu turizma.	Nelojalna konkurencija uvozne robe i niska otkupna cijena domaćih proizvoda.
	Lokalne manifestacije i običaji koji se mogu uključiti u turističku ponudu (npr. vinarske fešte, gastronomske večeri, tradicijski obrti).	Nedostatak smještajnih kapaciteta i prateće infrastrukture za ozbiljniji turistički razvoj (npr. eko-kuće, seoska domaćinstva, info punktovi).	Ulaganja u digitalnu promociju i edukaciju pružatelja usluga u turizmu i poljoprivredi. Razvoj lokalnih tržnica, kušaonica i festivala hrane za jačanje vidljivosti i tržišnog potencijala proizvoda.	Nerazvijena infrastruktura (prometna, komunalna, turistička) može dugoročno ograničiti razvoj sektora.
Prometna i komunalna infrastruktura	Relativno dobro razvijena lokalna cestovna mreža, koja povezuje naselja unutar Općine te omogućava pristup prema Imotskom i graničnim prijelazima.	Nedostatak izravne povezanosti s autocestom A1 i željezničkom mrežom, što ograničava gospodarsku mobilnost i logistiku.	Korištenje nacionalnih i EU sredstava za modernizaciju vodno-komunalne infrastrukture.	Nedostatak vlastitih sredstava za sufinanciranje velikih infrastrukturnih projekata.
	Redovito održavanje komunalne infrastrukture, uključujući rasvjetu, lokalne ceste i javne površine.	Nerazvijena ili nepotpuna kanalizacijska mreža u određenim naseljima, što uzrokuje ekološke i sanitarne probleme.	Ulaganja u održivu mobilnost i javni prijevoz, uključujući uvođenje fleksibilnih linija za udaljenija naselja.	Zastarjela prometna i komunalna infrastruktura dugoročno povećava troškove održavanja i gubitke u sustavu.
	Postojanje osnovne vodovodne i kanalizacijske mreže u većem dijelu naselja.	Zastarjelost dijela vodovodne mreže, što uzrokuje gubitke vode i potrebu za modernizacijom sustava.	Mogućnosti za razvoj zelene infrastrukture, pametne rasvjete i digitalizaciju komunalnih sustava.	Mogućnost odljeva stanovništva iz slabije infrastrukturno opremljenih naselja, što dodatno smanjuje isplativost ulaganja.
	Geografski položaj blizu Imotskog, koji djelomično nadoknađuje slabiju prometnu povezanost sa širim regijama.	Nedovoljna javna prometna povezanost, osobito za starije i učenike bez privatnog prijevoza i neravnomjerna razvijenost	Partnerstva sa susjednim jedinicama lokalne samouprave radi zajedničkog rješavanja infrastrukturnih izazova (npr. odvoz	Povećani regulatorni zahtjevi i birokratske prepreke, koje mogu usporiti realizaciju već pripremljenih projekata.

		komunalnih usluga između naselja unutar Općine.	otpada, gospodarenje otpadnim vodama	
Zaštita okoliša	Prirodno očuvano okruženje s brojnim krajobraznim vrijednostima, uključujući rijeku Vrljiku, Prološko blato i plodna polja.	Nedovoljna razvijenost sustava gospodarenja otpadom, uključujući manjak reciklažnih dvorišta i sortiranja otpada.	Korištenje sredstava iz fondova Europske unije i Fonda za zaštitu okoliša za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom, izgradnju reciklažnog dvorišta, kompostane i sl.	Klimatske promjene (suše, ekstremne oborine, toplinski valovi) koje prijete ekosustavu rijeke Vrljike i plodnim poljima.
	Niska razina industrijskog onečišćenja, zahvaljujući pretežno ruralnom karakteru Općine.	Neriješena pitanja zbrinjavanja otpadnih voda u dijelu naselja koja još nemaju priključak na kanalizacijsku mrežu.	Ulaganje u projekte energetske učinkovitosti i korištenje OIE (npr. solarne elektrane na javnim objektima).	Zagađenje podzemnih i površinskih voda uslijed neprikladnog zbrinjavanja otpadnih voda i korištenja agrokemikalija.
	Postojanje osnovne infrastrukture za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada.	Ograničeni ljudski i tehnički kapaciteti Općine za sustavno upravljanje okolišnim politikama.	Promicanje ekološke poljoprivrede i održivog upravljanja prirodnim resursima.	Nedovoljna osviještenost dijela stanovništva o važnosti odvajanja otpada i energetske učinkovitosti.
	Lokalna svijest o važnosti zaštite voda, zemljišta i prirodne baštine, osobito među poljoprivrednicima i udrugama.	Povremene pojave nelegalnih odlagališta otpada i neodgovornog odlaganja glomaznog otpada.	Suradnja sa susjednim općinama na zajedničkim okolišnim projektima (npr. zajednički centri za obradu otpada).	Rizik od ilegalnih radnji u prostoru, uključujući divlju gradnju i nekontrolirano odlaganje otpada.

2.6. Razvojne potrebe i potencijali

U ovom poglavlju analiziraju se ključne razvojne potrebe Općine kao što su demografska revitalizacija, modernizacija komunalne i prometne infrastrukture, jačanje gospodarskih aktivnosti, poboljšanje dostupnosti obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, koje proizlaze iz niza strukturnih slabosti prepoznatih u SWOT analizi.

Istovremeno, identificirani su i razvojni potencijali koji mogu značajno doprinijeti jačanju lokalne konkurentnosti: povoljan geostrateški položaj, raspoloživo poljoprivredno zemljište, prirodne ljepote, kulturna baština, blizina prekograničnog tržišta te mogućnosti korištenja fondova Europske unije i nacionalnih izvora za financiranje javnih i privatnih razvojnih projekata.

Identifikacija potreba i potencijala temelji se na stvarnim pokazateljima, prostornim i demografskim analizama, sektorskim politikama, kao i participativnom uključivanju lokalnih dionika. Svrha ovog poglavlja je stvoriti podlogu za definiranje realnih i provedivih ciljeva koji će činiti okosnicu Provedbenog programa Općine Proložac za razdoblje 2025. – 2029.

Razvojne potrebe Općine Proložac

1. Demografska obnova i zadržavanje stanovništva

- Poticanje ostanka mladih kroz stambenu politiku, subvencije i zapošljavanje.
- Povećanje ulaganja u dječje vrtiće i predškolski odgoj.

2. Razvoj obrazovne i socijalne infrastrukture

- Dogradnja i modernizacija predškolskih i školskih objekata.
- Povećanje dostupnosti socijalnih usluga, osobito za starije i ranjive skupine.
- Uvođenje mobilnih i digitalnih zdravstvenih rješenja.

3. Unaprjeđenje komunalne i prometne infrastrukture

- Rekonstrukcija i proširenje kanalizacijske i vodovodne mreže.
- Modernizacija lokalnih prometnica i bolja prometna povezanost s autocestom.
- Uspostava sustava održivog upravljanja otpadom (reciklažno dvorište, edukacija).

4. Gospodarski oporavak i stvaranje radnih mjesta

- Poticanje poduzetništva i OPG-ova kroz lokalne potpore i savjetodavne usluge.
- Razvoj poduzetničke infrastrukture (poslovna zona, servisne djelatnosti).
- Jačanje radnih kapaciteta u turizmu i ruralnoj proizvodnji.

5. Očuvanje okoliša i otpornost na klimatske promjene

- Ulaganja u ekološki prihvatljivu infrastrukturu.
- Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.
- Zaštita prirodnih resursa (vode, tla, biološke raznolikosti).

Razvojni potencijali Općine Proložac

1. Prirodni resursi i okoliš

   - Izvori pitke vode, rijeka Vrljika, poljoprivredna zemljišta i očuvana priroda pružaju temelje za održivi razvoj i ekoturizam.

2. Poljoprivreda i ruralni razvoj

   - Klima pogodna za vinogradarstvo, maslinarstvo i ekološku proizvodnju.
   - Mogućnosti brendiranja lokalnih proizvoda i razvoja agroturizma.

3. Turizam temeljen na autentičnosti i prirodi

   - Blizina Imotskih jezera, kulturnih manifestacija i granice s BiH.
   - Potencijal za razvoj ruralnog, aktivnog i eno-gastro turizma.

4. Povoljan geostrateški položaj

   - Blizina urbanog središta (Imotski) i graničnog prijelaza omogućuje prekograničnu suradnju i plasman proizvoda.

5. Mogućnosti financiranja iz fondova EU i nacionalnih izvora

   - Prološcu su dostupni brojni izvori za sufinanciranje komunalnih, gospodarskih, društvenih i okolišnih projekata.

6. Aktivna lokalna zajednica i civilni sektor

   - Prisutnost udruga, volontera i inicijativa koje mogu biti partneri u razvojnim projektima i društvenom životu.

3. Strateški okvir

Razvojna usmjerenja Općine Proložac u razdoblju 2025. – 2029. godine temeljit će se na strateškom okviru Plana razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine, koji definira glavne razvojne prioritete za osiguranje održivog i ravnomjernog razvoja Županije.

Plan razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022. – 2027. godine obuhvaća četiri razvojna prioriteta, čija će se provedba realizirati kroz 14 posebnih ciljeva, i ukupno 64 mjere, a dokument je u potpunosti usklađen s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine.

Razvojni prioriteti i posebni ciljevi Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022. – 2027.:

1. Konkurentno i otporno gospodarstvo
   - 1.1. Stvaranje konkurentnog, održivog i resursno učinkovitog gospodarstva temeljenog na znanju;
   - 1.2. Jačanje malog i srednjeg poduzetništva i poduzetničkog okruženja;
   - 1.3. Razvoj teritorijalno ravnomjerno raspoređenog, cjelogodišnjeg, diversificiranog, održivog i inovativnog turizma;
   - 1.4. Razvoj održive i pametne poljoprivrede;
   - 1.5. Razvoj održivog i pametnog sektora ribarstva i akvakulture.

2. Obrazovanje kao temeljni stup razvoja i usklađeno i perspektivno tržište rada
   - 2.1. Stvaranje uvjeta za razvoj tržišta rada i povećavanje zapošljivosti;
   - 2.2. Stvaranje suvremenog obrazovanog sustava.

3. Zelena i resursno učinkovita županija održive infrastrukture
   - 3.1. Zaštita okoliša i prirode i stvaranje otpornosti na klimatske promjene i prirodne katastrofe;
   - 3.2. Održivi razvoj infrastrukturnih sustava;
   - 3.3. Energetska tranzicija Županije;
   - 3.4. Održiva mobilnost;
   - 3.5. Razvoj općeg prometnog sustava.

4. Zdrav, aktivan i kvalitetan život stanovnika Splitsko-dalmatinske županije
   - 4.1. Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovnika Splitsko-dalmatinske županije;
   - 4.2. Dobro upravljanje.

3.1. Prioriteti djelovanja

U razdoblju 2025. – 2029. godine, Općina Proložac usmjerit će svoje djelovanje prema strateškim prioritetima koji su definirani u skladu s razvojnim ciljevima jedinice lokalne samouprave, ali i u potpunosti usklađeni s prioritetima Plana razvoja Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2022. – 2027. Usklađivanjem lokalnih politika s regionalnim strateškim dokumentima osigurava se sinergija u korištenju dostupnih izvora financiranja, posebice sredstava iz fondova Europske unije i nacionalnih programa, kao i učinkovitije ostvarenje razvojnih ciljeva na svim razinama.

Uzimajući u obzir specifične potrebe i razvojne potencijale Općine, ali i strateške smjernice Županije, prioriteti djelovanja Općine Proložac u nadolazećem četverogodišnjem razdoblju temeljit će se na sljedećim ključnim područjima:

1. Razvoj konkurentnog i otpornog lokalnog gospodarstva, s naglaskom na poticanje poduzetništva, poljoprivrede i turizma.
2. Unaprjeđenje obrazovne infrastrukture i usklađivanje obrazovanja s potrebama tržišta rada, kroz ulaganja u odgojno-obrazovne ustanove i poticanje cjeloživotnog učenja.
3. Razvoj zelene i energetski učinkovite infrastrukture, uključujući ulaganja u komunalnu opremljenost, prometnu povezanost i upravljanje prirodnim resursima.
4. Poboljšanje kvalitete života i dostupnosti društvenih usluga, s naglaskom na zdravlje, socijalnu skrb, sport, kulturu i aktivno starenje.

Ovi prioriteti čine temelj za definiranje konkretnih mjera, aktivnosti i projekata Općine, s ciljem jačanja otpornosti, održivosti i ravnomjernog razvoja lokalne zajednice u skladu s razvojnim smjerovima Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske.

3.2. Mjere, aktivnosti i pokazatelji

R.br.	Naziv mjere	Svrha provedbe mjere	Ključne aktivnosti za provedbu mjere	Pokazatelji rezultata	Početna vrijednost (2025.)	Ciljna vrijednost 2026.	Ciljna vrijednost 2027.	Ciljna vrijednost 2028.	Ciljna vrijednost 2029.
1	Podrška ulaganjima u sektore ekološke i/ili autohtone poljoprivrede i poljoprivrednih proizvoda	Potaknuti održiv razvoj lokalne poljoprivrede kroz jačanje ekološke i autohtone proizvodnje te povećanje kvalitete i konkurentnosti lokalnih poljoprivrednih proizvoda.	Poticanje razvoja poljoprivrede i gospodarstva	subvencije sadnog materijala (broj korisnika)	100	110	120	130	150
2	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja implementacijom novih programa, izgradnjom nove i obnovom postojeće infrastrukture	Unaprijediti kvalitetu odgojno-obrazovnog sustava kroz uvođenje novih programa te izgradnju i obnovu potrebne obrazovne infrastrukture.	Unaprjeđenje uvjeta za predškolski odgoj i obrazovanje	broj stipendista i sufinanciranje prijevoza studenata	100	100	110	110	120
				broj djece polaznika vrtića	60	65	70	80	85
3	Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, sprečavanje rizika i otpornosti na katastrofe	Jačati otpornost zajednice na klimatske promjene i rizike od katastrofa kroz poticanje preventivnih mjera, prilagodbenih rješenja i održivog upravljanja sustava zaštite i spašavanja.	Organizacija i redovan rad sustava zaštite i spašavanja	broj intervencija zaštite i spašavanja	10	8	6	6	5
4	Unaprjeđenje sustava cjelovitog i	Osigurati učinkovit, cjelovit i održiv sustav		broj saniranih lokaliteta	3	2	2	1	1

	održivog gospodarenja otpadom	gospodarenja otpadom koji smanjuje negativne utjecaje na okoliš i unapređuje kvalitetu života stanovnika.	Zaštita prirode i očuvanje okoliša	ilegalnih odlagališta otpada					
				količina prikupljenog miješanog komunlnog otpada (t)	435	440	460	450	450
5	Podizanje kvalitete i održivosti komunalnog sustava	Unaprijediti kvalitetu, pouzdanost i dugoročnu održivost komunalnog sustava radi boljeg funkcioniranja i višeg standarda usluga za stanovnike.	Uređenje i održavanje komunalne infrastrukture	održavane javne površine u m2	800	1200	1300	1300	1300
				m2 novouređene javne infratsrukture	600	800	800	800	1200
				broj zahtjeva za grobnim mjestima "u čekanju"	50	50	100	100	100
				postotak groblja s adekvatnom mrtvačnicom	50%	50%	50%	50%	70%
6	Razvoj i povećavanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava	Osigurati pouzdan, učinkovit i dugoročno održiv vodoopskrbni sustav županije radi povećanja kvalitete i sigurnosti opskrbe vodom.	Razvoj i uspostava održivog sustava vodoopskrbe i odvodnje	% kućanstava i gospodarskih objekata s priključkom na vodoopskrbni sustav	90%	95%	95%	98%	100%
7	Povećavanje energetske učinkovitosti i uporabe obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje	Smanjiti potrošnju energije i povećati udio obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje radi postizanja veće energetske	Unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete	broj postavljenih novih energetski efikasnih rasvjetnih tijela	1050	1075	1075	1100	1100

		učinkovitosti i održivosti.							
8	Razvoj cestovne infrastrukture i usluga	Unaprijediti cestovnu infrastrukturu i povezane usluge radi povećanja sigurnosti, dostupnosti i učinkovitosti prometnog sustava.	Unaprjeđenje prometne infrastrukture	km održavanih nerazvrstanih cesta	45	45	50	55	60
				km novih javnih prometnica	10	15	15	20	30
9	Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Splitsko-dalmatinske županije s naglaskom na podršku programima deinstitucionalizacije	Osigurati kvalitetniji i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi, s posebnim naglaskom na jačanje usluga i programa koji podupiru proces deinstitucionalizacije.	Pružanje socijalne skrbi osjetljivim skupinama	broj korisnika socijalnih usluga	100	105	110	115	120
				broj zaposlenih žena kroz program "Zaželi"	15	15	15	17	20
10	Stvaranje uvjeta za razvoj i promicanje kulture sporta, rekreacije i aktivnog i zdravog života	Potaknuti razvoj i promociju sporta, rekreacije te aktivnog i zdravog života kroz stvaranje povoljnijih uvjeta za sudjelovanje i uključivanje građana.	Poticanje razvoja sporta i rekreacije	broj kulturnih, umjetničkih i sportskih udruga koje primaju subvenciju za rad	4	4	5	6	7
				broj novih javnih sportskih terena/ igrališta	3	4	5	5	6
11	Obnova, valorizacija i održivo korištenje kulturnom baštinom	Očuvati, valorizirati i poticati održivo korištenje kulturne baštine radi jačanja identiteta, turizma i	Promicanje kulture i kulturnih sadržaja	broj obnovljenih objekata kulturne baštine	3	4	5	6	8

		kulturnog razvoja zajednice.		broj izgrađenih/ uređenih objekata za obavljanje kulturnih djelatnosti	1	2	2	4	6
12	Jačanje ljudskih potencijala u javnom sektoru	Unaprijediti kompetencije, učinkovitost i profesionalni razvoj zaposlenika u javnom sektoru radi boljeg upravljanja i pružanja javnih usluga.	Financiranje redovne djelatnosti predstavničkog tijela	broj donesenih akata iz djelokruga predstavničkog tijela	17	23	31	36	42
			Financiranje materijalnih i ostalih rashoda vezanih za rad upravnih tijela i administracije	broj zaposlenika koji su sudjelovali na stručnim seminarima	1	1	1	2	2
13	Poticanje partnerstva i potpora organizacijama civilnog društva s naglaskom na održivi razvoj	Potaknuti suradnju i osnažiti organizacije civilnog društva u cilju promicanja održivog razvoja i jačanja društvene participacije.	Razvoj civilnog društva	broj aktivnih udruga civilnog društva	10	10	12	14	15
14	Unaprjeđenje sustava strateškog planiranja i upravljanja prostorom	Unaprijediti sustav strateškog planiranja i upravljanja prostorom radi učinkovitijeg, uravnoteženog i održivog razvoja teritorija.	Unaprjeđenje stanovanja na području općine Proložac	Pokrivenost područja JLS dokumentima planiranja, procjena i projektiranja (%)	70%	80%	90%	95%	100%

Općina Proložac planira u razdoblju do 2029. ulagati u sljedeće kapitalne investicije:

- Asfaltiranje nerazvrstanih cesta na području Općine Proložac;
- Uređenje nogostupa, parkinga i javnih površina;
- Izgradnja novog groblja;
- Izgradnja kanalizacijske mreže;
- Izgradnja nogometnog igrališta
- Izgradnja dječjih igrališta
- Izgradnja biciklističkih staza
- Energetska obnova sportske dvorane Proložac
- Rekonstrukcija zgrade Općine Proložac
- Izgradnja Doma društvene namjene
- Izgradnja Trga Franje Tuđmana u centru Prološca
- Izgradnja Trga hrvatskih branitelja
- Izgradnja Poslovne zgrade
- Manastir u funkciji vjerskog turizma i kulturne baštine
- Kula Banjdavice
- Arheološko nalazište „Kokića glavica“
- Rekontstrukcija i adaptacija Doma kulture
- Izgradnje Kulturno-informacijskog centra Proložac
- Modernizacija javne rasvjete – LED svjetiljkama;
- Hortikulturno uređenje javnih površina;
- Nova geodetska izmjera K.O. Postranje;
- Izgradnja reciklažnog dvorišta;
- Izgradnja nogostupa ;
- Izgradnja i sanacija poljskih putova;
- Izgradnja i opremanje novog Dječjeg vrtića.
- Obnova carske čatrnje u Prološcu Gornjem
- Obnova Lučice i Zelene katedrale

4. Financijski okvir za provedbu mjera, aktivnosti i projekata

U svrhu kvalitetnog upravljanja razvojnim aktivnostima Općine Proložac izrađen je indikativni financijski plan koji daje pregled očekivanih ulaganja u promatranom četverogodišnjem razdoblju. Plan omogućuje jasnije sagledavanje financijskih potreba te doprinosi odgovornom planiranju proračuna, osobito pri usklađivanju planiranih projekata i razvojnih mjera s raspoloživim programima i potencijalnim izvorima financiranja.

Ukupan obujam procijenjenih ulaganja za provedbu programskih aktivnosti iznosi 2.005.050 EUR, raspoređenih kroz više proračunskih godina. Ovaj financijski prikaz zamišljen je kao orijentacijski alat koji se može prilagoditi stvarnim okolnostima tijekom provedbe, ovisno o kretanju vanjskih izvora financiranja, dinamici projektnih aktivnosti i drugim relevantnim čimbenicima. Stoga ne predstavlja strogu obvezu, već okvir koji omogućuje fleksibilnije i promišljeno upravljanje razvojnim procesima.

R.br.	Naziv mjere	Program u proračunu JLP(R)S	Aktivnost / projekt u proračunu JLP(R)S	Procijenjeni trošak provedbe mjere (u EUR)
1	Podrška ulaganjima u sektore ekološke i/ili autohtone poljoprivrede i poljoprivrednih proizvoda	Poticanje razvoja turizma, gospodarstva i poduzetništva	Subvencije poljoprivrednicima - nabavka sadnog materijala	2.000,00
2	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja implementacijom novih programa, izgradnjom nove i obnovom postojeće infrastrukture	Školstvo i visoko obrazovanje Djeca i predškolski odgoj	Stipendije - studenti Sufinanciranje cijene prijevoza učenicima Studnetski prijevoz Financiranje dječjeg vrtića Imotski/Ribica	256.300,00
3	Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, sprečavanje rizika i otpornosti na katastrofe	Zaštita i spašavanje	Financiranje djelatnosti JVP Imotski Financiranje HGSS i civilna zaštita Financiranje Crvenog križa Izrada procjena rizika od požara i el.nepogode	20.500,00
4	Unaprjeđenje sustava cjelovitog i održivog gospodarenja otpadom	Zaštita okoliša i životne sredine	Sanacija nelegalnih odlagališta	40.000,00
5	Podizanje kvalitete i održivosti komunalnog sustava	Javne površine i građevine Groblje i mrtvačnica	Hortikulturno uređenje javnih površina Uređenje nogostupa, parkinga i javnih površina Izgradnja groblja	450.000
6	Razvoj i povećavanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava	Vodooprskrba i kanalizacija	Izgradnja vodovodne mreže	30.000,00

7	Povećavanje energetske učinkovitosti i uporabe obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje	Javna rasvjeta	Modernizacija javne rasvjete	30.000,00
8	Razvoj cestovne infrastrukture i usluga	Prometna infrastruktura	Izgradnja i sanacija lokalnih i nerazvrstanih cesta Održavanje nerazvrstanih cesta - asfaltiranje	180.000,00
9	Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Splitsko-dalmatinske županije s naglaskom na podršku programima deinstitucionalizacije	Aktivne mjere zapošljavanja	Zapošljavnje - program javni radovi Zapošljavanje - program Zaželi	298.000,00
10	Stvaranje uvjeta za razvoj i promicanje kulture sporta, rekreacije i aktivnog i zdravog života	Kultura i kulturna baština Sport i rekreacija	Kulturne udruge prema programu rada Potpore NK Mladost Potpore sportske udruge Potpore malonogometni turniri Izgradnja svlačionice uz nogometno igralište Šarampov Uređenje nogometnih igrališta na području Općine Proložac Rekonstrukcija nogometnog igrališta Energetska obnova sportske dvoranje Proložac Izgradnja novog nogometnog igrališta	590.000,00
11	Obnova, valorizacija i održivo korištenje kulturnom baštinom	Kultura i kulturna baština	Zaštita kulturnih dobara Uređenje Kule Badnjavice Uređenje arheološkog nalazišta - Kokića glavica	20.000,00
12	Jačanje ljudskih potencijala u javnom sektoru	Općinsko vijeće i izbori	Redovni rad Općinskog vijeća	1.750,00
13	Poticanje partnerstva i potpora organizacijama civilnog društva s naglaskom na održivi razvoj	Potpore udrugama i vjerskim zajednicama	Potpora vjerskim zajednicama Potpora humanitarnim udrugama Potproa braniteljskiim udrugama	26.500,00

14	Unaprjeđenje sustava strateškog planiranja i upravljanja prostorom	Prosotrno planiranje i razvoj	Izmjera k.o. Postranje i formiranje zemljišne knjige Izrada strateških dokumenta	60.000,00

5. Okvir za praćenje i izvještavanje

Radi učinkovitog upravljanja provedbom Provedbenog programa Općine Proložac za razdoblje 2025. – 2029., uspostavlja se transparentan, sustavan i kontinuiran okvir za praćenje i izvještavanje, u skladu s Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog i lokalnog značaja (NN 44/23).

Cilj sustava praćenja i izvještavanja jest osigurati pravovremenu i pouzdanu procjenu stupnja ostvarenja utvrđenih ciljeva i rezultata, prepoznati izazove u provedbi te omogućiti pravodobnu prilagodbu aktivnosti i mjera, u skladu s promjenama u okruženju i prioritetima lokalne zajednice.

Okvir za praćenje provedbe

U sklopu provedbenog programa uspostavlja se okvir za praćenje realizacije mjera, koji uključuje:

- Jasno definirane pokazatelje rezultata;
- Njihove početne i ciljne vrijednosti;
- Godišnje dinamike ostvarenja.

Taj okvir predstavlja ključni alat za kontinuirano praćenje učinaka programa te omogućava objektivno mjerenje napretka po svim razvojnim prioritetima Općine.

Godišnje izvješće o provedbi

Sukladno članku 12. navedenog Pravilnika, nadležno upravno tijelo Općine Proložac izrađuje godišnje izvješće o provedbi Provedbenog programa za svaku kalendarsku godinu tijekom razdoblja provedbe.

Izvješće uključuje:

- Pregled napretka u realizaciji planiranih mjera i aktivnosti,
- Analizu ostvarenja definiranih pokazatelja rezultata,
- Identifikaciju ključnih izazova i preporuke za daljnju provedbu.

Godišnje izvješće izrađuje se u skladu s Uputama Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, a rok za njegovu izradu i javnu objavu je do 15. veljače za prethodnu godinu. Izvješće se dostavlja Općinskom načelniku te regionalnom koordinatoru, a po njegovom odobrenju objavljuje se na službenoj mrežnoj stranici Općine Proložac najkasnije u roku od osam (8) dana od dana odobrenja.

Vrednovanje provedbe

Prema važećim propisima, vrednovanje kratkoročnih strateških akata, uključujući Provedbeni program, nije zakonski obvezno. Međutim, Općina Proložac zadržava mogućnost dobrovoljnog provođenja vrednovanja, u svrhu dodatnog unaprjeđenja učinkovitosti provedbe, optimizacije korištenja resursa te donošenja informiranih razvojnih odluka.